KADINLARIN SESİ

eşitlik
toplumsal ilerleme
ve barış için

sayı:53 • yıl 5 • 10TL. aralık 1979

PERSHING-2

CRUISE

ÖLÜM FÜZELERİNE HAYIR!

bu sayıda

Ön kapak: *Yeni ABD Ölüm Füzelerine Hayır!*
Desen: *Berrin Küçüka*
Arka Kapak: *Uluslararası Çocuk Yılını Uğurlarken.*

KADINLARIN SESİ

SAYI: **53**

ARALIK 1979

Sahibi: Bakiye Beria Onger / Sorumlu Yazı İşleri Md: Berrin Uyar / Adres: Babıali Cad. Tasvire Han Kat: 2, No: 26 Cağaloğlu-İstanbul-Türkiye / Abone fiyatları: Yurt içi 1 yıllık: 120 TL., 6 aylık: 60 TL. Yurt dışı: 1 yıllık: 20 DM. / Film: Tab Grafik / Dizgi: Met-Er / Baskı: Maden-İş Ofset Tesisleri / Türkiye Dağıtımı: Temel Dağıtım / Posta Çeki Hesap No: 110906 / Banka Hesap No: Yapı ve Kredi Bankası Çemberlitaş Şubesi: 1890 /09

FİYATI: 10 TL.

sbt 13.12.79

EŞİ TALİP ÖZTÜRK'Ü ANLATIYOR

görevimiz Onun taşıdığı bayrağı daha da yükseltmek

Talip Hoca'nın 10 senelik eşi, çocuklarının anası, Işık Öztürk açtı bize kapıyı. Evleri kutu gibi, minnacık. Duvarda Talip'in cenazesinde taşınan resimleri asılı. Annesi, yakınları, karısı... Buyur ettiler bizi. Acımız, acıları daha çok taze. Ama binlerce öğretmenin yakından tanıdığı, ülkemiz demokratik öğretmen hareketinin saygın önderlerinden Talip Öztürk'ü bir de yaşam ve kavga arkadaşı Işık Öztürk'ün ağzından dinlemek istiyoruz.

«Talip, esnek, hoşgörülü, birleştirici bir yapıya sahipti. Genç, yaşlı herkesle gayet kolay anlaşabilirdi» diye söze başladı Işık Öztürk. «Öğretmenlerin işçi sınıfının yolunda yürümelerine inanıyordu.

Bundan 10 sene önce kısa bir arkadaşlıktan sonra evlenmiştik. Aynı okulda öğretmenlik yapıyorduk. Zaten o arada tanışmıştık. Hareketlerinden, düşüncelerinden iyi bir insan olduğunu anlamıştım. Yavaş yavaş onu tanıdım. İşçi sınıfının bir savaş eri olduğunu, kanı canı pahasına bağlandığı davasından hiç bir zaman vazgeçmeyeceğini öğrendim. Öğrencilik yıllarında çok sıkıntı çekmişti. Hem çalışmış, hem okumuştu. Çocukların iyi bir yaşam sürebileceği bir geleceğin kurulmasına kendisinin de katkısı olsun istiyordu.

Ben, onunla evlendikten sonra işçi sınıfının ne demek olduğunu, bunun için savaşımın ne demek olduğunu onun yanında, ondan öğrendim. Bu arada İKD'ye, TÖB-DER'e üye oldum.»

— Talip Hoca öğretmen hareketinin seçkin önderlerinden biriydi. Bir gün faşist kurşunlara hedef olabileceği düşüncesi karşısında ne yaptın?

Gözleri dolu dolu oldu Işık Öztürk'ün. Sonra gülümsedi.

«Yiğitti, dosttu, insancıldı. Sınıf düşmanları haricinde hiç kimseye kin beslemezdi. Onun öldürülebileceğini hiç düşünemiyordum. Arada endişeleniyordum ama O gülüyor, **—ben 100 yaşıma kadar yaşayacağım—** diyordu.

Talip çok meşgul bir insandı. Diyebilirim ki günün 24 saatini hep TÖB-DER'le ilgili konularla geçiriyordu. Boş zamanlarında çocuklarla ilgilenirdi. Onlara masallar anlatır, gelecekteki güzel günlerden bahsederdi. Çocuklara gazetelerden öldürülen ilericileri gösterir, bunların faşistler tarafından öldürüldüğünü anlatırdı. Çocukları böyle bir duruma biraz da alıştırmıştı. Talip'in cenaze törenine iki çocuğumuz da katıldı. Ağlayanlara **«Niye ağlıyorsunuz? Babamız burada olsaydı size kızardı. Çünkü O ağlayanlara kızar. Babamız, devrimciler hiç bir zaman ölmez, kalbimizde yaşar der»** diye seslendiler.

Son olarak, gelecek için ne düşündüğünü öğrenmek istedik.

«Talip öldürülünce **—O, bu dava uğruna öldü, ben ve çocuklarım inzivai bir hayata çekilelim—** diye bir şeyi hiç bir zaman düşünmedim. Bugüne kadar ölenler, boşuna ölmediler. Onlar bir gaye uğruna öldüler. Elbet onlar da yaşamak, güzel günleri görmek isterlerdi. Madem ki biz bugün yaşıyoruz, yaşadığımızı kanıtlamalıyız. Onun taşıdığı bayrağı daha da yükseklere kaldırmak bize düşüyor.»

---

vurulan arkadaşın eşine

Işığı yak bacım
Hava karardı
Çocuklara bu akşam sen masal anlat
Talip başlamıştı, yarım kaldı
Yeşeren ağacı geceye inat
Çocuklara bu akşam sen anlat.

Sofrayı kur artık
Talip gelmeyecek
Çocukları yatır beklemesinler
Babaların bazan dönemediğini
Bebekliklerinden beri bilirler.

Birlikte yürüdünüz yıllardır
Elele kolkola omuzomuza
Yüzünü göremezsin şimdi
Kalabalıkta yürürken ayrı düşülür
O alanın bir ucunda
Sen bir ucunda

Başını dik tut bacım
Alışıksın
Birlikteyiz yürüyoruz yanyana
'alnızlığın bir asker yalnızlığıdır.
Kocaman orduda

Sabah olunca bacım
Türküler gelir:
«Aslan gibiydi
Sözünün eriydi»
Sabah olunca bacım
Acını bilirim
Güneşi seyretmek için
O yok yanında

Sennur SEZER

Bu çocuğun günde yarım litre süt içmesi gerekiyor

«Türkiye koyun sütü üretiminde dünyada ilk sırayı alıyor.» Milliyet, 20 Ekim 1979

ülkemizin dağında yaylasında
tonlarca süt üretiliyor da
ne köylümüz içebiliyor
ne kentlimiz
Beslenemiyor
bizim bebelerimiz
nedendir
kimdendir çekimiz?

süt içtim, cebim yandı

«Çocuk yılında bir köy ziyaret ettim,» diyor Prof. Ayşe Baysal. «Ve okuldaki çocuklarla konuştum. Çoğunluğunun büyüme durumu kentlerdeki aynı yaş çocuklarından geriydi. Çocuklara kimin evinde süt var diye sorduğumda, hemen hepsi elini kaldırdı. Kim günde bir bardak süt icer diye sorduğumda ise, kimse cevap vermedi.»

Süt üreten köylümüz çocuklarına bir bardak süt içiremez. Ya kentteki emekçi yığınlar?

Gecekondu semtinden bir emekçi ile görüşuyoruz. Bu emekçi yurttaş, biri iki aylık, diğeri birbuçuk yaşında iki bebesi için günde yarım kilo süt alıyormuş. Oysa doktorlar bu iki bebek için günde bir kilo süt gerekir diyorlar... «Bebelere yeter mi bu süt?» diye soruyoruz. «Yetmiyor,» diyor emekçi yurttaş. «İçine su katıyorum.»

«Yavrular beslenemez ama.»

«Ne yapalım bacım,» diyor gecekondulu yurttaş. «Süt çok pahalı.»

SÜTÜN DİLİ OLSA DA, SÖYLESE
KAÇ KEZ SULANDIRILDIĞINI
SÜT
ISYAN ETSE
BEN SÜT DEĞİLİM
DİYE

Yoksul köylüden sekize, ona alınan sütü çarşıda biz kilosu yirmibeş, otuz liradan alıyoruz.

Aldığımız sütün ise yağı alınmıştır. Ve her kilo süte en aşağı bir kilo da su karıştırılmıştır.

Köylü ürettiği saf sütü kente ulaştıramaz. Süt toplayıcılarına, giderek holdinglere bağlı büyük firmalara satar olmuştur. Fiyatları onlar koyar. Kârları biraz azaldı mı, yeniden arttırırlar süt fiyatlarını. Oysa emekçilerin ücretleri, maaşları yerinde sayar!

KADINLARIN SESİ SÜT KAMPANYASI SÜRÜYOR
Kampanyaya imzanızla katılmak isterseniz, yandaki sayfayı işaretli yerden keserek adresimize gönderebilirsiniz.

GİZLİ AÇLIĞA SON

ÇOCUKLARIMIZA BEDAVA SÜT İSTİYORUZ

Analar, Babalar!

Bir gizli dert kemirir bebelerimizi... AÇLIK! Belki karınları doyar bulgurla, ekmekle, ama körpe bedenler açtır... Ete, süte, meyveye, sebzeye, iyi beslenmeye muhtaçtır!

YEMEYİP YİNE DE YEDİREMİYORUZ

Hayat ateş pahası. Gazeteler boy boy yazıyor :

> «Dört kişilik bir ailenin mutfak masrafı 7 bin 131 liraya yükseldi.» (Günaydın, 26 Ekim 1979)
> «Beş kişilik bir ailenin normal beslenip orta halli yaşaması için ayda 23.000 lira geliri olmalıdır.» (İstanbul Ticaret Odası, Eylül 1979)

Ama ülkemizde her on kişiden dördü asgari ücreti bile alamıyor. Asgari ücret dersen, net 3.3..

EVET, ÜLKEMİZDE EMEKÇİLER VE ÇOCUKLARI GİZLİ AÇLIĞA MAHKUM EDİLMİŞLERDİR!

Türkiye'de kalkan her iki cenazeden biri 5 yaşından küçük bir bebeğindir.

Bu ölümlerin dörtte biri GİZLİ AÇLIKTANDIR.

Açlık bebeleri güçsüz düşürür. Salgın hastalık alıp götürür.

Aç çocuklar kavruktur.

Aç çocuklar zekâca donuktur.

OYSA BESLENMEK ÇOCUKLARIMIZIN HAKKIDIR

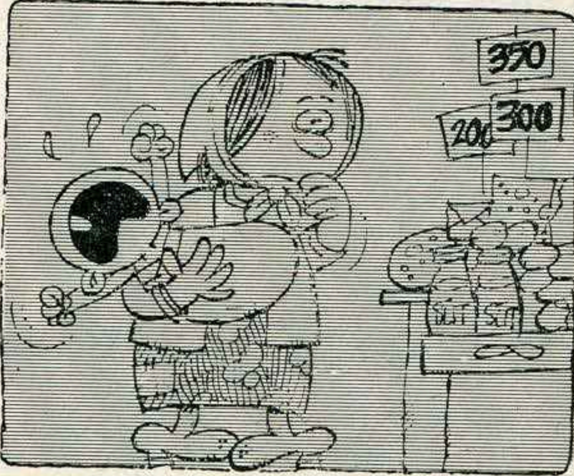
Anayasa bu hakkın güvenceye alınması görevini devlete yüklemiştir (TC Anayasası, Madde 49).

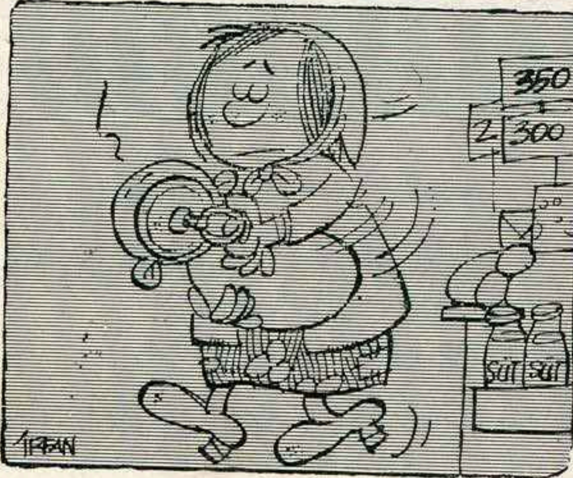
Analar, Babalar Haydi Görev Başına!

Uluslararası Çocuk Yılı'nda sesimizi yükseltelim! Gizli açlığa karşı ilk önlem olarak **çocuklarımıza ücretsiz süt** isteyelim!

Süt, beslenme açığını kapatacak, en değerli ve dengeli besin maddelerinden biridir. Emzikli ve gebe kadınlarla altı yaşına kadar çocukların **günde yarımla bir kilo arası süt** içmesi gerekir.

BU SÜT GEREKSİNMESİ DEVLET VE IŞVERENLER TARAFINDAN BEDAVA OLARAK KARŞILANMALI YA DA SÜT PARASI OLARAK ÖDENMELİDİR.

Mama ile beslenmesi gereken çocukların mamaları SSK tarafından parasız verilmelidir.

Bunlar için gerekli yasal düzenlemeler bir an evvel gerçekleştirilmelidir. Ülkemizdeki gizli açlıktan büyüme geriliği gösteren altı yaşından küçük 1,2 milyon çocuğa günde yarım litre sütün maliyeti 1,7 milyar liradır.

Bu miktar ülkemizde bu yıl savunma harcamalarına ayrılan 53 milyar liranın sadece % 3'üdür. Bu paranın karşılanamayacağını kimse savunamaz. Siz de sesinizi yüzbinlerin sesine katın. **Kadınların Sesi** Dergisinin «Emzikli ve gebe annelere ve altı yaşına kadar tüm çocuklara bedava süt» kampanyasına katılın. **Bu kâğıdı imzalayıp, imzalatıp, aşağıdaki adrese gönderin :**

İsim	Meslek	İmza
....	....	....
....	....	....
....	....	....

Kadınların Sesi Dergisi Ekidir. Sahibi Beria Onger. Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Berrin Uyar.
Adres: Kadınların Sesi Dergisi, Babıali Caddesi, Tasvire Han, Kat 2, No. 26, Cağaloğlu, İstanbul. Fiyatı: 100 Krş.

KİMLER PLANLIYOR BİZE DÜŞEN GELİRİN VE ÜRÜNÜN PAYINI
KİMLER BÖLÜŞÜYOR BİZE DÜŞMEYEN SÜTÜN YAĞINI KAYMAĞINI?

Meriç Süt. Pınar Süt. Mis Süt. Artık mahalle sütçüsü, hatta orta çapta süt tüccarı değil, koskoca bir bölgenin sütünü toplayıp işleyen bu büyük fabrikalar, bu **süt tekelleri** bölüşüyor sütün kaymağını.

Süt üreticisi, küçük, yoksul köylü, pazardan aldığı her şeyin, bezin, gazın, şekerin, yemin fiyatı her gün arttıkça, her gün biraz daha yoksullaşıyor. Aracılara tefecilere borçlandıkça borçlanıyor. İşte o anda dayanıyor kapısına tekeller. O günkü fiyatların bile altına, bir mevsim içinde hayvanlarının vereceği sütü önceden kapatıyorlar. Böylece mevsim içinde üretici artan maliyetler altında ezilse bile sütünü daha iyi fiyat verene satamıyor. Ve artarak sürüp gidiyor sömürü düzeni.

BİZ ÜRETELİM SÜTÜ
GELSİN SÖMÜRSÜN VURGUNCULAR
KENTLIYI, KASABALIYI, KÖYLÜYÜ
YOK MUDUR, KARDEŞLER, BUNUN BİR ÇIKAR YOLU?

Vardır elbet, olmaz mı?

Birer, ikişer ineği, irili ufaklı mandırası olan **köylüler birleşip kooperatif kursalar;** sütlerini kendileri, aracısız pazarlayıp, yemlerini toptan alsalar, böylesine sürer mi bu sömürü?

Öte yandan kentteki emekçiler, Halk-Koop'ta olduğu gibi, **tüketici kooperatifleri** kursalar, üretim kooperatiflerinden doğrudan aldıkları sütü, yine ucuza satabilirler üyelerine.

Ama **bu düzen içinde sömürüyü ortadan kaldırmak olası değil.** Hayvanın yeminden, kamyonun benzinine, depodaki soğutucuya kadar her şeyin fiyatı tekeller tarafından belirleniyorsa, buna kooperatif ne yapsın? Demek ki üreticinin, tüketicinin kooperatiflerde birleşmesi yetmiyor. **Tüm emekçilerin, işçilerin, köylülerin, Ulusal Demokratik Cephede birleşip, kazmayı tekellerin beline vurması gerekiyor.** Diğer tüm tekeller gibi, SÜT TEKELLERİNİN DEVLETLEŞTİRİLMESİ İÇİN savaşım vermesi gerekiyor. Süt tekelleri gibi tüm tekellerin devletleştirileceği İleri Demokratik bir düzen için, sömürünün tümden ortadan kalkacağı sosyalist düzene geçit verecek İleri Demokratik bir düzen için savaşım vermesi gerekiyor.

SÜT ÜRETİCİSİ DİYOR Kİ;

Biga'ya bağlı Koruoba Köyü'nün köylüleriyle konuşuyoruz. Sorunları o kadar çok ki hangisini anlatacaklarını şaşırdılar.

Koruoba Köyü'nde yaklaşık 2000 kişi yaşıyor. Hayvancılık ve çiftçilikle geçiniyorlar. Ama geçim kaynaklarıyla karınları doymadığından kadınlar dışarı işe gidiyorlar. Başka köylere, nahiyelere gidip domates topluyor, pancar çıkarıyorlar. **«Açık römorklarla, yağmurda, soğukta işe gidiyoruz. Ağa 100-125 lira verir ama canımızı da alır. Her yer batak içindedir. Belimize kadar çamura bulandığımız olur.»**

Sonra bize köyün hayvancılık bakımından çok sömürüldüğünü anlatıyorlar. Bunları öğrendikten sonra peynir, yağ boğazımıza dizilmeye başladı. Bu anlatacaklarını cümle âlem öğrensin diye mutlaka yazmamızı da istediler. **«Yaz kardeşim yaz. Bizden sütü 12-12,5 liraya alırlar. Biga'nın Göremen diye bir mandıracısı vardır. O köyün sütünü istediği gibi kullanır Yağ yapar, peynir yapar. Peynirin suyundan lor yapar.**

10 kg. sütü bizden 120 liraya alır. Gerisini var sen hesapla...»

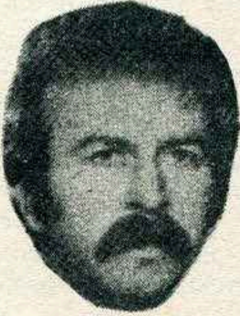
«Peki bu durumun farkındasınız da neden örgütlenmiyorsunuz?»

«Bunu demesi kolay. Biz köylüler birleşmek istiyoruz. Ama bak neden örgütlenemiyoruz. Köylünün aldığı yem yetmiyor. Koşuyor mandıracıya. Avans olarak borç alıyor. Bir sonraki dönem için mandıracıya bağlanmış oluyor. Üstelik avanslı sattığında, 1 lira da ucuza gidiyor malı. Köylü sürekli borçlu olduğundan da örgütlenemiyor. Yoksa kooperatif için az uğraşmadık?..»

Geçen sayımızda ikincisini yayınladığımız «Toplu Sözleşmelerle Demokrasi Savaşımını Güçlendirelim» başlıklı yazımıza bu sayıda Türkiye Petrol ve Kimya Sanayii İşçileri Sendikası Toplu Sözleşme Dairesi Başkanı Eşref Okumus'un sorularımıza verdiği yanıtla devam ediyoruz.

3

toplu sözleşmelerle demokrasi savaşımını güçlendirelim

EŞREF OKUMUŞ
(PET-KİM İŞ Sendikası Toplu Sözleşme Dairesi Başkanı)

— Üyelerinizin ne kadarı kadındır? Özellikle kadın işçilerin sorunları nelerdir? Ve siz önümüzdeki toplu sözleşme döneminde bu sorunlara nasıl çözümler getirmeyi düşünüyorsunuz?

— Üyelerimizin üçte biri kadındır. Ve çoğunlukla ilaç sektöründe çalışırlar. İşçi Sağlığı ve İşgüvenliği Tüzüğü ve İş Kanunu'ndaki haklarını bilmemektedirler. Mehmet Kılınç yönetiminde sınıf ve kitle sendikacılığı yapılmadığı için kadın işçiler konusunda da hiç bir önem verilmemişti. Ve adeta sendikanın yayın organı ile kadın işçiler yozlaştırılmaya çalışılmıştı.

16 Nisan'da yönetimi alan arkadaşlarım bu konuyu gündeme getirdiler. Müştereken hazırlanan Toplu İş Sözleşmesi (TİS) tasarısında kadın işçilerin güncel ve devamlılık arzeden sorunlarına çözüm getirmeye çalıstılar.

Türkiye'deki kadın işçilerin sorunları bizim örgütlü bulunduğumuz yerlerde de mevcuttur. En önemli sorunlardan bir tanesi kreş ve emzirme odasıdır. Bir başka sorun ise işletmenin servisi olmayan işyerlerinde işe gidip gelme sorunudur. Bu sorun vardiyacılarda daha çok görülmektedir. Yeni yaptığımız ve yapacağımız TİS'lerde işçi sayısı İş Kanunu'ndaki sayıya uymasa bile, kadın işçilerin olduğu her işyerinde kres ve emzirme odası istemi getirilmektedir. Son yaptığımız Gripin Sözleşmesinde bu hayata geçmiştir. 0-6 yaş arası çocuklar için kreş hakkı alınmıştır. Vasıtası olmayan işyerlerinde de vasıta ücreti değil kesinlikle vasıta istemekteyiz.

İşyerlerinde işçi sağlığı ve işgüvenliği komiteleri oluşturup, bu komitelerin işlerliğini TİS'lere madde koyarak sağlamaktayız.

Doğum öncesi ve sonrası izinleri çoğaltmakta ve emzirme izinlerinin kullanılması yollarını zorlamaktayız. Bunun dışında diğer izin haklarını (örneğin, dilediği zaman izin alınması) çoğaltmaktayız. Kadın ve erkek işçilerin ücretlerini de kesinlikle eşit seviyede tutmaktayız.

Bunlardan başka en önemlisi kadın üyelerimize kadın hareketi olmadan İleri Demokratik bir Düzen kurulamayacağını ve kesin kurtuluşun sosyalizmde olduğunu da öğretmeye çalışmaktayız.

Petkim İş yayın organında bir kadın sayfası açtık. Ve işyerlerinde kurduğumuz basın-yayın komiteleri ile sorunları daha iyi dile getirmelerini sağlamaktayız.

sömürüye vura vura

SENDİKALARARASI EYLEM BİRLİĞİ YOLUNDA ÖNEMLİ ADIMLAR ATILDI TÜRK-İŞ'E BAĞLI İŞÇİ KADINLARIMIZ GÖREV BAŞINA

Yaşadığımız zor savaşım günlerinde eylem birliği yolunda demokrasi güçleri ses vermeye başladılar. Seçimlerde somut örneklerle zorunluluğu bir kez daha kavranan eylem birliği sesi bu kez de Türk-İş'li işçilerimizden yükseldi. Bu ses işverenlerin gerici isteklerine olduğu kadar, gericilerle işbirliği içindeki Türk-İş üst yönetimine karşı da yükseldi.

Türk-İş üst yönetimi, işverenlerden aşağı kalmayarak anti-demokratik baskılar dan yana olduklarını açıklamışlardı. Onlara göre sendikalar siyasetle uğraşmamalı, işçiler burjuvazi ile uzlaşmalıydılar. Bunu sağlayacak her türlü baskı yasaları çıkarılmalıydı. Ama Türk-İş'in içindeki 13 sendika her türlü gerici girişimlere karşı olduklarını belirterek, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun (TİSK) hükümetten işçi sınıfının kanı, canı pahasına aldığı tüm demokratik hakları yok edilmesi isteğine karşı çıkmışlardır. Petrol-İş, Deri-İş, Yol-İş Federasyonu, Türkiye Gazeteciler Sendikası, Tez Büro-İş, Ağaç-İş, Basın-İş, Harb-İş, Hava-İş, Kristal-Iş, Tüm-Tiş Federasyonu, Enerji-İş, Kauçuk-İş genel başkanları sendikal güç ve eylem birliğinin daha da pekiştirilmesinden yana olduklarını ve demokrasiyi yok etme anlamına gelen tüm saldırı ve girişimleri tezgâhlayanların karşılarında en başta işçi sınıfının örgütleri olan sendikaları bulacaklarını, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasına karşı olduklarını açıklamışlardır.

İşçi sınıfımızın sendikal birliğini sağlama yolunda önemli bir adım olan bu açıklamanın hayata geçirilmesinde Türk-İş'e üye kadın işçilere büyük görevler düşmektedir. Haydi görev başına...

SENDİKALARIN TEKELLERE KARŞI EYLEM BİRLİKLERİ GÜÇLENİYOR

DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası ve bağımsız Otomobil-İş Sendikasının MESS patronlarına karşı aldıkları eylem birliği kararından sonra DİSK'e bağlı Hürcam-İş ve Türk-İş'e bağlı Kristal-İş Sendikaları da Şişe- Cam tekeline karşı ortak güç ve eylem birliği kararı aldı. Ayrıca Bursa'da Maden-İş ve Tekstil sendikalarının işyeri temsilcileri yaptıkları ortak toplantıdan sonra iki ayrı işkolunda toplu sözleşme savaşımında tekellere karşı eylem ve güç birliği yapma kararı aldılar.

«KONTEKS DE, TEKSTİL'DEN KURTULAMAYACAKTIR»

Geçen sayımızda Kom fabrikasının kapanmasıyla işsiz kalan kadın işçilerle yaptığımız bir röpörtaj yayınlamıştık. Hatırlayacağınız gibi, Kom'dan atılan işçilere işveren fabrikayı kapatma nedeni olarak hammadde yokluğunu öne sürmüştü. Ancak işsiz kalan işçiler aslında gerçek nedenin hammadde yokluğu değil, sendikalaşma hareketinden işverenin ürktüğünü vurgulayıp, fabrikanın en kısa sürede tekrar açılacağına inandıklarını söylüyorlardı.

Evet 15 Mayıs 1979'da kapatılan Kom fabrikasının kapısında şimdi yine Kom levhası var. Ancak Konteks adına işçi alınıyor. Konteks adıyla açılan fabrikanın 5 ortağı var şimdi ve Tekstil işkolundaki Tekstil İşverenleri Sendikası'na üye oldu. Böylelikle DİSK'e bağlı Tekstil Sendikası'nın Kom'da yetkisi düştü.

Şimdi işveren yeni işçiler alıyor fabrikaya, ancak çok titiz davranıyor bu konuda. Konteks'te çalışacak kadınların evli olmaması gerek. cünkü evli kadınların çocukları olabilir, bekârlar işe alınıyor. Eski işçiler, özellikle sendikalaşma hareketinde aktif çalışanlar kesinlikle alınmıyor. Zaten Kom işvereni bu işçilerin bir listesini yapıp, Tekstil işkolundaki tüm fabrikalara, atölyelere haber salmış «Bunları sakın ha işe almayın» diye.

Ancak savaşım devam ediyor. Kom'dan atılan işçilerden Çiğdem Erzik diyor ki, «Elbette Konteks'te de sendikalaşma savaşımı sürecek, Konteks de Tekstil'den kurtulamayacak, buna yürekten inanıyoruz.»

MESS Başkanı Turgut Özal Başbakanlık Müsteşarı oldu.

Başbakanlık Müsteşarlığı'na atanan Turgut Özal, bugün görevine başlayacaktır. Son olarak MESS Başkanlığı'nı yapmakta olan Özal, görevi geçen hafta içinde kabul etmiş ve kararnamesi hazırlanmıştır. Öte yandan Turgut Özal'ın dün görevinden alınan Bilsay Kuruç yerine Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı'na da vekâlet edeceği bildirilmiştir.

YUNAN KADIN FEDERASYONU

Parababalarının, emperyalistlerin yeniden savaş kışkırtıcılığına sıvandıkları son günlerde, kardeş Yunan kadınlarının demokratik kitle örgütü olan Yunan Kadın Federasyonu'nu tanıtıyoruz.

MERHABA Horula kardeş!

«Benden Selam Söyle Anadolu'ya»

«Biz sizleri çok seviyoh. Selam söyle, çok selam söyle oradakilere.» Sımsıcak bir Anadolu şivesi. Kolundaki bilezik, Konya işi. Dedesi, ninesi Konya'dan gelmiş Harula İsidoru'nun, ta 1923'lerde. Yunan orduları, İngiliz, Fransız parababalarının kışkırtması ile 1919'da Anadolu'ya çıkıp da, Kurtuluş Savaşı'nın sonunda yenilince, yerlerinden yurtlarından olan bir milyon Anadolulu Rum ile beraber onlar da Yunanistan'a göç etmişler, Atina çevresinde kurulan mahallelerden birine yerleşmişler.

Ana gibi yar olmaz..

Harula İsidoru, yüz bin nüfuslu Kokinia mahallesindeki ilerici kadın derneğinin üyesi. Derneğin adı «Ana Kucağı» anlamına geliyor. Sekiz yüz üyesi var.

Dernek binası küçük bir evin ikinci katı. Pencerede tül perdeler, masanın üzerinde kanaviçe işli masa örtüsü, duvarlada Uluslararası Çocuk Yılı'nı, 1 Eylül Dünya Barış Günü'nü anlatan duvar gazeteleri, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nden, kadın ve çocukların yaşamını resimleyen güzel bir takvim ve komisyon toplantılarını belirten çizelgeler: Genç kızlar komisyonu, işçi komisyonu, gazete komisyonu.

«Ana Kucağı», Yunanistan çapında benzeri 95 derneği ve 30 bin kadını bir araya getiren Yunan Kadın Federasyonu'nun üyesi.

Yunan Kadın Federasyonu

Yunan Kadın Federasyonu, 1976' da 45 yerel kadın derneğinin bir araya gelmesiyle kurulmuş. Hedefleri, eşit işe eşit ücret; analığın korunması ve toplumsal bir işlev sayılması; medeni kanunun, kadının aile içinde eşitliğinin tanınması doğrultusunda değiştirilmesi; tarım işlerinde çalışan kadınların haklarının elde edilmesi; çevre sağlığının korunması; çocuk haklarının yaşama geçirilmesi ve tüm dünya kadınları ile ulusal bağımsızlık, demokrasi, toplumsal ilerleme ve barış için savaşımda dayanışma.

Yunan Kadın Federasyonu öncelikle çalışan kadınların örgütü. Kadınları fabrikalarda, mahallelerde örgütlüyor. İşkollarında ve işyerlerinde sınıf sendikaları ile işbirliği yapıyor. İlerici kadınlar, grev boylarında eşlerine, kardeşlerine des tek oluyorlar.

Yunanistan'da genç kızların sorunlarının başında 15 yaşından küçük kızların çalıştırılmaları ve mesleki eğitimden yoksun olmaları geliyor. Yunan Kadın Federasyonu, ev kadınlarını ise, özellikle çocuklarının sorunları etrafında savaşıma katıyor.

Dergi Önemli Bir Örgütlenme Aracı

Örgütlenme araçlarının en önemlilerinden birisi de, Yunanlı ilerici kadınları sesi, «Günün Kadını» dergisi. Genç kızlar, kadınlar dergilerini fabrika kapılarında, meydanlarda satıyorlar, fabrikalarda, mahallelerde okuyup tartışıyorlar.

Yunan Kadınları Köylerde de Örgütleniyorlar

Yunan kadınlarının köylerde örgütlülüğü hızla artıyor. Her gün yeni bir köyde, Yunan Kadın Federasyonu'na bağlı bir dernek kuruluyor.

Köylerde İkinci Dünya Savaşı sırasında faşist Alman işgaline, sonra da İngiliz emperyalistlerinin müdahalesine karşı sürdürülen a-

ilerici kadın hareketinden haberler

Kadınların Sesi pazar yerlerinde de satılıyor

Balıkesirli ilerici kadınlar 27 Ekim günü dergimiz Kadınların Sesi'ni pazar yerinde yığınsal olarak sattılar. Kalabalık bir kitle tarafından da izlenen dergi satışı sırasında kadınların pahalılığa, evlât acısına, faşist kıyımlara karşı talepleri de dile getirildi.

Balıkesir'de grevci işçilerle dayanışma

Balıkesir'de Bilcanlı Kiremit-Tuğla Fabrikasında çalışan işçiler 9 Ekim günü ücret zammı, servis arabası, yemek, banyo gibi gereksinmelerinin sağlanması için greve çıktılar. Beton-İş Sendikası'nda örgütlü olan işçilerle Balıkesirli ilerici kadınlar büyük bir dayanışma içindeler. Kadınlar grev yerinde her gün yemek pişiriyor, işçilerle ve aileleriyle yakından ilgileniyorlar. Kadınlarımız tüm güçleriyle grevci işçilere omuz veriyor, barış, dostluk ve dayanışmanın en güzel örneklerini sergiliyorlar.

Kırıkkaleli ilerici kadınlar Bedesten Köyünde

Kırıkkale'ye bağlı Bedesten Köyü'nün elektriklerinin bağlanması nedeniyle köyde düzenlenen törene Kırıkkaleli ilerici kadınlar da katıldılar. Gerisini yazdıkları mektuptan öğrenelim:

«Köye ilerici gençlerle birlikte geldik. Pankartlarımızı açtık. Ancak CHP Gençlik Kolları içinde yuvalandıklarını sandığımız (çünkü onların arasında çıktılar) bir grup maocu üstümüze yürüyerek, pankartlarınızı indirin, dediler. Ama köy halkının ve bizim tepkimiz üzerine geri çekilmek zorunda kaldılar. Pankartlarımızı köylü kardeşlerimize verdik. «Aracıya tefeciye son», «Köy kadınlarına sosyal güvence», «Taban fiyatları yükseltilsin» yazılı pankartlarımızı alan köylü kadınları maocuları göstererek «Acaba bunlar köpekçi mi?» diye sordular. Böylece maocular yüzlerini bir kez daha göstermiş oldular. Köyde Kadınların Sesi'ni sattık. Sohbet ettik. Tören sonunda coşkuyla uğurlandık.»

YAKACAK SORUNU

«Getir evlâdım, şöyle indiriver... Aman dikkat et yollara dökülmesin.»

Bugün Emine Hanımların evinde büyük bir telâş var. 3 ay önce ısmarladıkları, yolunu gözledikleri kömürleri geldi. Daha kömür kamyonu yolun ağzında göründüğü an mahallenin bütün çocukları peşine takıldılar.

Havalar artık iyiden iyiye soğuduğu halde Emine Hanımların mahallesinde sobaları tatlı tatlı yanan, sıcacık evler o kadar az ki. Neredeyse ısınmak unutuldu. 1979 Türkiye'sinde ısınmak sorunu çoğunluğumuzun kâbusu haline geldi. İster kaloriferli evde oturalım, ister sobalı bu kış ısınabilmek kolay olmayacak. Diyelim ki sobamız var. Kömür alabilmek için iki, üç ay sıra beklememiz gerekiyor. Kömür fiyatları geçen senenin iki katına fırlamış durumda. Kömürün yanına alınacak odun, tahta parçası, bunların taşıma masrafları derken, ayın sonunu borç içinde getiren emekçi aileleri inanılmaz masraflarla karşı karşıya kalıyorlar. Bir tek soba borusunun 200 lira olduğu, yakacak fiyatlarının füze hızıyla yükseldiği ülkemizde insanlarımız artık ısınmaktan vaz mı geçecekler?

Nedendir bu pahalılık, bu yokluk?

Orman deseniz, var; linyitten taşkömürüne kadar her türlü kömürün çıktığı madenler yurdun dört bir yanına yayılmış. Petrol deseniz yerli yabancı tekellerin iştahını kabartacak kadar bol. Öyleyse neden bulunmazlar, bulunsalar da neden ateş pahası olurlar?

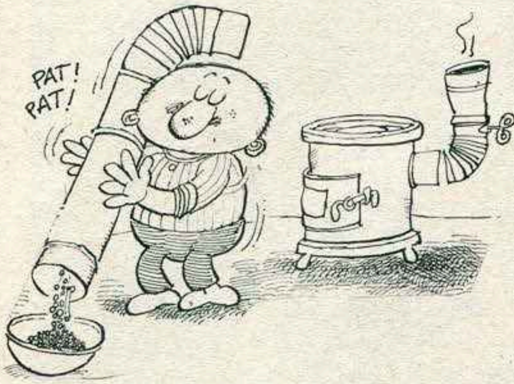
ISINMA SORUNUNUN ÇÖZÜMLENDİĞİ

Yıllar önceden bu sorunlarını çözmüş sosyalist üskelerde yakacak maddeleri bol ve ucuzdur. Bu ülkelerde halkın ısınma işini bizzat devlet üzerine almış ve bütçenin büyük bir kısmını bu sorunun çözümüne ayırmıştır.

Bugün sosyalist ülkelerin tümünde yakacak maddeleri çok ucuz ve her yerde aynı fiyattadır. Genellikle iki biçimde ısınılmaktadır. Birincisi MERKEZİ ISINMA SİSTEMİ'dir. Buna göre kentin çeşitli bölgelerinde kurulan yeraltı kazanları dev borularla çeşitli yönlere sıcak su gönderirler. Apartmanların ve evlerin girişinde daha küçük borulara ayrılarak her bölmenin eşit ve iyi biçimde ısıtılması sağlanır. Bu sistemin olmadığı yerlerde ise kalorifer kazanları ya da kat kaloriferleri kurulmaktadır. Soba ile ısıtılan pek az yer kalmıştır.

Sosyalist ülkelerde halk, «Aman para biriktirelim, odun, kömür bulabilecek miyiz? Nasıl taşıyacağız, nerede saklayacağız?» gibi kaygılar duymaz. Çünkü bu tür işleri o yörenin, kentin, hatta mahallenin yöneticileri çözümlerler. İnsanlara kalan sadece ısınmaktır. Yakacak

NE GAZ NE KÖMÜR BULABİLENE AŞKOLSUN BULUP DA ALABİLENE AŞKOLSUN

ÜLKELER DE VAR!

masrafları ise kira ile birlikte ödenir. Sosyalist ülkelerde KİRA - YAKACAK - AYDINLATMA vb. her türlü masrafın tutarı o ailenin aylık gelirinin 20'de birini aşmaz. Daha iyi anlayabilmek için şu örneği verebiliriz: Aynı oran bizde olsaydı: 5000 lira kazanan bir ailenin odun, kömür, elektrik, su da dahil olmak üzere kira masrafı olarak en fazla 250 lira vermesi gerekirdi. Birçoğumuza inanılmayacak kadar az gelen bu masraf bile azaltılmaya çalışılmakta, daha ucuza mal olacak enerji kaynakları araştırılmaktadır.

HACER TUNÇ
(Ev kadını)

— Biliyorsunuz kış geldi dayandı. Bir de yakacak derdimiz var şimdi. Siz ne ile ısınıyorsunuz?

— Biz odun-kömür yakıyoruz ama henüz bu yıl odunu alamadık. Kömürü ise tonu 1500 liradan 3,5 ton aldık. Sen hesapla kaç lira tutar. Odunumuzu ise paramız yok ki alalım.

— Odun kömürünü geçen kış kaç liraya aldığınızı hatırlıyor musunuz?

— Ben bilemeyeceğim ama bizim beye sorayım. 750 liradan aldık diyor. Geçen sene odun yerine tahta parçası almıştık. 500 liralık almıştık. Bütün kış yetti bize.

— Sizce neden her şey bu kadar pahalılaşıyor?

— Vallahi, her şey tabii artar. Her şeyin bir patronu var. Patron istediği kadar fiyat koyar. Devletin olsa o kadar artmaz derim ben.

— Pahalılık artık hepimizin canına tak dedi. Bunun önüne nasıl geçilebilir sizce?

— Ne zaman biz, siz birlik olursa, beraber olursa bu sıkıntı o zaman biter. İşçiler birlik olursa bunlar düzelecek diye biliyorum ben.

Kâzım Yıldırım
(İşçi)

— Merhaba. Görüyoruz ki kömür taşıyorsunuz? Ne mutlu size. Kaç ton aldı nız?

— Bacım siz ne diyorsunuz. Ben bu kömürü alabilmek için kaç aydır para biriktiriyorum. Bizim evin kömürlüğü yok. Bir kenara küçük bir kulübe yaptık. Taşımak şimdi kısmet oldu. Yoksa daha bir buçuk ay önce tonunu 1500 liradan almıştım. Tamamı 3,5 ton. Bu sene daha tahta parçası alamadık. Bütçemiz yeterli olsaydı onu da yazdan almak isterdim.

— Peki daha önceleri ne alıyordunuz?

— Vallahi kömür ve tahta parçası almıştık. Meselâ geçen yıl üç arkadaş birleşip bir kamyon tahta aldık. Bize 300 lira düştü. Hesap ettim tahtanın kilosu 3 liraya geliyordu. Kömürü ise 750 liradan almıştım.

BİR DE KALORİFERLİ EVDE OTURANLARA SORDUK: NASIL ISINIYORLAR DİYE?

HAYRİYE BİNGÖL
(Ev kadını)

Hayriye Bingol'ün beyi memur. İki çocuğu var. Biri henüz iki aylık, diğeri 3 yaşında.

Kaloriferli bir apartman dairesinde oturuyorlar. Daha doğrusu bir odacığında. Bu odayı gördükten sonra, «Bu kış nasıl ısınacaksınız?» sorusunu sormak, garip kaçardı herhalde. İki çocuk, çocukların yatağı, oturağı, oyuncakları, kayınvalide, anne, akşam olunca baba, belki de çatkapı gelecek misafirler. Evet, tüm bu saydıklarımız ufak bir elektrik sobasıyla ısıtılan bir odacıkta bulunuyor.

«Bu kış mahvolduk» diyor Hayriye hanım, «Yaşamaktan bıktım inan olsun. Şu çocuklar daha kışın başında öksürükten kurtulamadılar. Donuyoruz. Elektrik sobası var ama neye yarar. Günde 5 saat elektrik kısıntısı var. Soba kuralım dedik, ama elâlemin duvarını delip, boru çıkarılır mı?»

«Peki Hayriye hanım, sizin ev kaloriferli. Yakıt mı bulamadınız?» diyoruz.

«Yakıt bulduk ama değişik bir yakıtmış. Donuyormuş. Kazana onu ısıtacak bir alet takmak gerekiyormuş, oda daire başına 6000 liraya olacakmış. Tabii kimse veremeyince, takılmadı. Biz de titremeye devam ediyoruz. Önümüz karakış. Ne yapar, nasıl ısınırız. Vallahi canımızdan bıktık».

Evden ayrılırken gözümüze ilişti. Evin her tarafında radyatörlerin üzerine biblolar, çiçek saksıları yerleştirilmiş.

«1979 Türkiye'sinde radyatörlerin görevi değişiyor herhalde» diye düşünmekten alamadık kendimizi.

KİMİN İÇİN KADIN HAKLARI?

BU KADININ HAKLARI

— Benim kocam fabrikatördür. İki şirketin de genel idare kurulu üyesi.

— 6 odalı bir evimiz, hizmetçilerimiz, 2 arabamız var. Evde kalorifer, sıcak su, boydan boya halı, kristal avizelerimiz var.

— Ben kolej mezunuyum. İki dil bilirim. Çocuklarımı da Avrupa'da tahsile gönderdim.

— Tabii oy kullanıyorum. Ama halk çok cahil. Gidip oylarını solculara veriyorlar.

— Çalışmaya ihtiyacım yok. Kocam her isteğimi karşılıyor. Vaktimde yok aslında çalışmaya. Berber, toplantılar, konken partileri derken günüm bitiveriyor. Çok yoruluyorum.

BU KADININ HAKLARI

• Benim kocam bir fabrikada işçi.

• Tek gözlü bir gecekonduda oturuyoruz. Daha odun alamadık. Suyu çeşmeden taşırız. Tuvalet bahçede. İşe minibüsle gideriz.

• Köyde beni okula göndermediler. Okuma yazma bilmem. Okumak isterdim ama yoksulluk işte.

• Kocam hangi partiye atarsa ben de ona parmak basıyorum. Bana okuma yazma bile öğretmemişler. Hiç mebus olabilir miyim?

• Tek maaş yetmiyor. Çalışmak istiyorum. Ama kimse iş vermiyor. Ev işleri beni öldürüyor. Çamaşır, yemek, çocuk bakmak, sökük dikmek, çeşmeden su taşımakla geçiyor ömrüm. Gün yetmiyor bile.

Bu karşılıklı söyleşi bir aşağı bir yukarı böyle uzayıp gidebilir. Fazla yoruma gerek yok. Kimin için kadın hakları sorunun cevabını varın siz bulun.

(5 ARALIK 1934'TE TÜRKİYE'DE KADINLARA SEÇME VE SEÇİLME HAKKI VERILDİ)

Bizim ne hakkımız var ki

Ben bu mektubu size Afyon'dan yazıyorum. Kadın hakları, kadın hakları diyorlar da çok canım sıkılıyor. Bizim ne hakkımız var ki?

Dediklerine göre yasalarda kadınlara her hak tanınmış. Ama nerde bunlar? Cumhuriyetin ilk yıllarında 15 tane kadın milletvekili varmış. Şimdi iki midir, üç müdür bilmiyorum ama yok sayılabilir. Bizler de vatandaşız, niye seçilemiyoruz. Kâğıt üzerinde hak verilmiş ama parababaları bize şimdiye kadar hep bilinçsiz bir oy deposu gözüyle bakmışlar. Temsil hakkımızı koparıp almak için de bizi eğitimsiz, cahil, yoksul bırakmak için ellerinden geleni ardlarına komamışlar. Benim çevremde yüzlerce kadın daha adını yazamıyor. Nerede kadın hakları. En kötü evlerde biz oturuyoruz. Yoksulluğun cefasını biz çekeriz. Ailemize destek olalım diye çalışmak isteriz. «Sen kadınsın. Ücretin erkeklerden az olacak» derler. Üstelik işyerlerinden bir de kocanın imzalı izin belgesini istiyorlar. Bu ne biçim kadın hakları.

Bir de bize iş verenlerin karıları var. Bir elleri yağda, bir elleri balda. Çalısmazlar yer içer yatarlar. Gezerler. Yazın bizim buralar sıcak olur. Üç ay, dört ay tatile dinlenmeye giderler. Onlara her şey serbesttir. Kadına saygıysa, saygı onlara. Hastanede sıra beklemezler. Şıktırlar, hanımdırlar. Bizim başımız bağlı. Elbette sıra bekleyeceğiz. Tüp gaz için geceden kuyruğa gideriz. O bir telefonla işini görüverir. Para konuşuyor para.

Hırslıyım, kusura bakmayın. Bu kadın hakları lâfına canım sıkılıyor. Neyse ki her şeyin farkındayım. Yoksa acımdan ölürdüm. Biz emekçilerin, emekçi kadınların haklarının bu düzende kâğıt üzerinden hayata geçeceğine inanmıyorum.

Onun için mücadele ediyoruz ya. Toplumda bizlerin de hakları olsun, bizim çocuklarımız da okusun, beslensin, insanca evlerde yaşayalım diye mücadele ediyoruz ya. İşte bunun için dayanıyorum. Dayanıyorum, bizim yöneteceğimiz, bizim de söz sahibi olacağımız günleri görmek için.

A. Gürkanlı
Afyon
12 Kasım 1979

Biz okurumuzun söyleoiklerine şunları da eklemek istiyoruz. IKD'nin faaliyetten alı konulmasıyla kadınların örgütlenme hakkı yok ediliyorsa, yasalardaki eşitlik, eşit işe eşit ücret, kocasından bağımsız çalışma, iş bulmada eşitlik hakkı verilmiyorsa, analık toplumsal işlev sayılmıyorsa, o toplumda kadın haklarından söz edilebilir mi ?

İşte bu haklar gerçekleşirse ancak o zaman seçme ve seçilme hakkı bir anlam kazanabilir.

ANAMA DAİR

I

Vurdular beni ana
Vurdular!..
Bir deli saçmasıyla
Bir hain
Bir serseri kurşunla
Vurdular beni ana
Vurdular!..

Gözlerini bir göreydin
Eli tetikteyken, ana
Bir göreydin
Kin doluydu bakışları...
Nefret dolu
Boş bir hülyanın sevdasına
Paramparça ettiler beni ana
Paramparça!..
Kapanıp ağlama tabutuma öyle
Son isteğim, bu senden
Gömleğimi yıkamayacaksın
Pantolonumu ütülemiyeceksin
Nasıl olsa
Çoraplarımı yama
Demiyeceğim artık sana ana
Kapanıp ağlama tabutumda öyle
Son isteğim bu senden
Elbet hakkındır ağlamak
Ne varsa içinde
Sayıp, dökmek, ilenmek...
Candan yürekten

II

O hain,
O şaşkın, o zavallı kurşuna.
Elbet hakkımdır benim de
Son defa serinlemek
O kutsal gözyaşlarında
O kutsal haykırışlarınla
Son defa okşanmak..

Ama kaldır başını bak!..
Hem öylesine dik
Hem güneşe doğru
Bak ki...
Yüzlerce, binlerce evlâtların yanında
Göreceksin beni.
Vurdular beni ana,
Vurduklarını sandılar
Beni telinle, duvağınla
İnancımla nikâhladılar.

Söyle eşe, dosta
Şenliğimiz yakında, ana
Durmayın hazırlanın akşam-sabah
İnancım sen değil miydin?..
İnancım onlar değil miydi?..
İnancım siz değil miydiniz?..

Onur Gökhan
İstanbul (G.O.P.)

365 günün ardından çocuklarımızın durumu

- Oyun çağındaki çocuklar yine izbe atölyelerde boğaz tokluğuna çalışıyorlar. Islâhevleri, köprüaltları suçlu, kimsesiz, aç, toplumun bir kenara ittiği çocuklarla dolu. Yine çocuklar çöplüklerde, pis lâğım sularının içinde oynuyorlar.

- Çocuklarımız yine okullarda çağdışı eğitimin kurbanı oluyorlar. Gencecik beyinler zararlı yayınlar, reklamlar, seks filmleriyle yıkanıyor. Ülkemizde ölüm oranı en yüksek olan 0-6 yaş arasındaki çocuklar. Köylerimiz ilkokulu bile bitiremeden hayata atılmak zorunda kalan binlerce çocukla dolu.

UÇY'Yİ UĞURLARKEN...

Uluslararası Çocuk Yılı sona eriyor. Dünyada ve ülkemizde çocuklar için çok şeyler söylendi, çok şeyler yapıldı. Ama gözden kaçırmamamız gereken bir nokta var. UÇY'yi çocukların sorunlarına derinlemesine eğilmek, çözüm önerileri getirmek, hedefler koymak açısından kimler değerlendirdi? Kimler tüm çocukların gerçek mutluluğu için savaşım veriyor? Kimler ise UÇY'yi bile kâr amaçları için kullandılar?

Bunun yanıtı çok açık. Yine demokrasiden, toplumsal ilerlemeden, barıştan yana tüm ilerici güçler yapıcı ve kalıcı çalışmalar içine girdiler.

Parababaları, gerici güçler ise çocuk yılını ve çocuklarımızı banka reklamlarına konu yaptılar, büyük mağazalar satışlarını ve kârlarını artırmak için bir araç olarak kullandılar.

Ülkemizde ilerici kadın hareketi tüm UÇY çalışmalarında başı çekti. İlerici Kadınlar Derneği Nisan sonunda faaliyetten alıkonuncaya kadar çocuklarımız için başarılı ve kalıcı çalışmalar gerçekleştirdi. Kreş seferberliği kitlelere mal oldu.

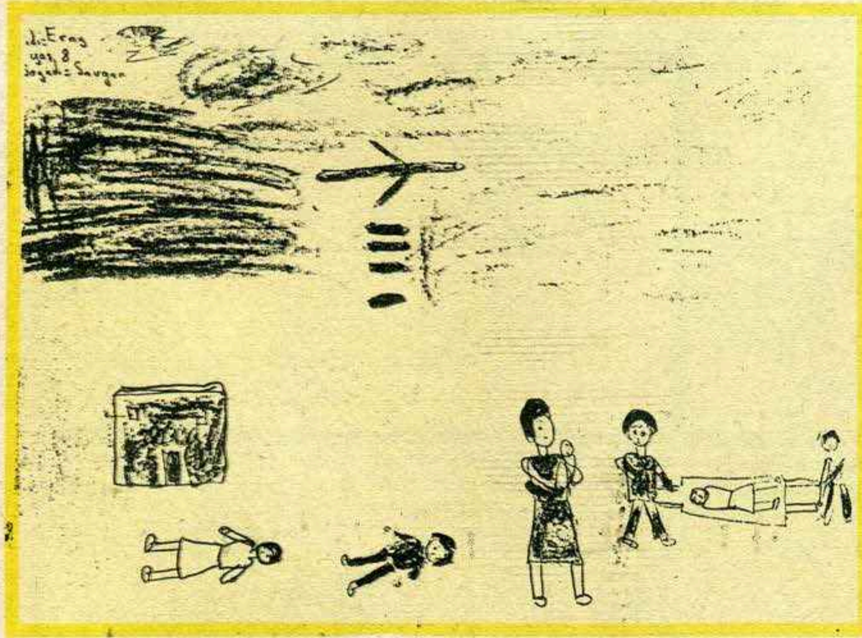
UÇY'de kitleleri çocukların sorunlarına yönelik somut talepler etrafında harekete geçirmek, bu talepleri en canlı, çarpıcı ve yığınsal olarak dile getirmek üzere işyerlerinden mahallelere, alanlara kadar yüzlerce eylem yükseltildi. Çocukların bizzat bu eylemlerde yer almaları ve kendi taleplerini dile getirmeleri sağlandı.

Ancak ne kadar çok şey yapılırsa yapılsın çocuklarımızın sorunları elbette çözümlenemedi. Yapılanlar savaşsız, sömürüsüz, tüm çocukların çocukça yaşayacağı günleri kurma savaşımında sadece bir adım oldu.

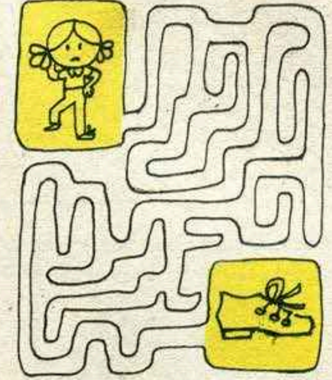
Evet çocuklarımız için bir yıl yeterli değildir. Yaşamımızın her yılı çocuk yılı olmalıdır.

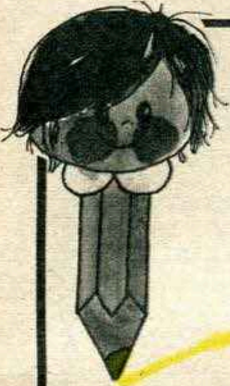

Ayşe ayakkabısını nasıl bulacak ?

BİR kitABımıZ VAR.

YÖNETİMDE ÇOCUKLAR

Sevgili çocuklar, sizlere ünlü İsveç Çocuk Yazarı Gormander'in «Çocuklar Yönetimde» adlı romanını okumanızı öneriyoruz. Kitap Cem Yayınevi'nin «Arkadaş Kitapları» dizisinde yayınlanmış.

Bu romanda bir anaokulundaki çocukların okul yönetimine nasıl başkaldırdıkları anlatılıyor. Dinleyin :

Top Anaokulu, orada günlerini geçiren çocuklar için hiç de eğlenceli bir yer değildi. Öğretmenler, «Şimdi oyun saati,» diyorlardı. «Oyun oynayacaksınız.» Ya da «Şimdi muhallebi yiyeceksiniz.» Peki dondurma yeseler olmaz mı? Hayır. Neden? Çünkü öğretmenler, çocukların muhallebi yemelerine karar vermişlerdi. İşte çocukların canını sıkan konu da buydu. Yığınla emir, yığınla yasak... Kendi istedikleri hiç bir şeyi yapamıyorlardı. Kendilerini ilgilendiren konularda neden kendileri karar veremiyorlardı? Pekâlâ karar verebilirlerdi.. Hem de kendileri için en iyi, en yararlı, en doğru kararı onlar verebilirlerdi.

İşte çocuklar, böyle düşünüyorlardı. Öyleyse ne yapmalı idi? Elbette öncelikle sevimsiz öğretmenlere bu kararlarını bildirmeleri gerekli idi.

Ve bir gün çocuklar bu düşündüklerini uyguladılar : Tencereler ve tencere kapaklarıyla, yoğurt ve salçalarla öğretmenlere karşı savaşa girdiler. Onları bağlayarak okul yönetimini ellerine geçirdiler. «Şimdi biz karar vereceğiz» dediler. «Siz köfte ve havuç yiyeceksiniz, biz de dondurma...»

Böyle dediler ve yaptılar. Sonunda okulda olanları anne ve babalar da duydular. Fakat ne anne-babalar, ve ne de anne-babaların çağırdığı polisler, çocuklarla başa çıkamadılar. Çocuklar, yönetimi ele geçirdiklerini basına ve televizyona da duyurmuşlardı. Yaptıkları açık toplantıya gazeteciler ve televizyoncularla ana-babalar da katıldı.

Onlara «Okulda yönetimi ele aldık» dediler. «Bundan böyle ne yapılacağına biz karar vereceğiz. Ancak kendi kendimize karar vermek amacında değiliz. Buraya gelen herkes kararlara katılacak. Ayrıca sizlere ders de vereceğiz. İsteklerimizi anlatacağız. Bizler hakkında çok az şey biliyorsunuz çünkü. Sizleri aydınlatacağız.»

Çocukların sözcüsü bu sözleri bitirince ortalık iyice karışmıştı. Ana-babalar birbirine girdi. Ama sonunda çocuklar büyükleri haklı olduklarına inandırdılar. Böylece roman çocukların zaferi ile bitti..

Ne yapmalı?

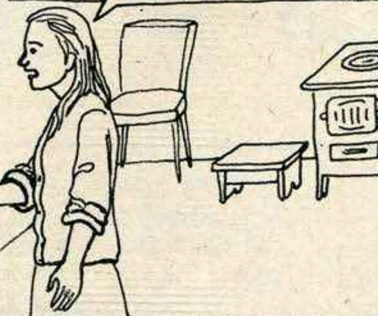

Anne Sezgin çok hasta. doktora götürsek mi?

Deli kız, sen de Ayşe gibi doktor mu demeğe başladın? Şimdi bir okurum ona bir şeyciği kalmaz.

Kapı çalınıyor. Ben bakayım.

Sezgin nasıl bugün

Hiç sorma Ayşe, ateşler içinde yanıyor. Nazara geldi yavrum. İyi ki kurşun döktürmüşüz.

Ayol siz deli misiniz? Göz göre göre öldüreceksiniz çocuğu. Kaç kere söyledim doktora götürün diye

Hadi Hatice teyze, ısrar etme artık. Bak Sezgin'e acı, çocuk ne halde? Kendine acı, Fadime'ye acı. Kurşun dökmeyle, okuyup üflemeyle iyileşmiyor,

işte görmüyor musunuz? Doktor lâzım bu çocuğa, ilaç lâzım.

Peki götürün ...

ÇOCUK
HASTALIKLARI

Neden bu kadar geç getirdiniz? Çocuk çok ağır. Hemen hastaneye yatırmak gerek.

Hastalığı zatürre.

mansız savaşın izleri hâlâ taptaze. Bir ellerinde tüfek, diğer ellerinde bebeleri ile kocalarının, kardeşlerinin omuz başında, en ön safta savaşan Yunan kadınlarının anısı dipdiri yaşıyor.

1967-1974 yılları arasında eli kanlı faşist cuntaya karşı oğullarının, kocalarının yanında direnen Yunan kadınları, bugün de faşizme, emperyalizme karşı savaşımda o denli kararlı.

SELAMINI ALDIK, HORULA KARDEŞ. BİZDEN DE SELAM OLSUN!

TÜRKÜ SÖYLEYEN GENÇ KIZLAR
Yaşar MİRAÇ

ben bir yunan kızıyım
şarkı söylerim
girit'te, mora'da, makedonya'da
kavuniçi kıvrak keçiyollarda
testi gölgesinde suya giderim
  marya dimitriadis
  derler adıma

ben bir türkmen kızıyım
türkü söylerim
çağla yaşıllardan nar dudaklardan
kar düğünlerinden kazaskalardan
gurbette nişanlıma mintan dikerim
  zeynep hanlarova
  derler adıma

••••••••••

ben bir arap kızıyım
şarkı söylerim
filistin'de yaralı yiğitlerin
beşiği bombalı bebeklerin
yaraların öper öper iylerim
  ümmü gülsüm ümmü gülsüm
  derler adıma

ben bir şili'li kızım
türkü söylerim
yurdum özgürlüğe kavuşsun diye
işçi çocukları süt bulsun diye
neruda'nın yüreğiyle gezerim
  izabel parra
  derler adıma

bolivyada anti-faşist eylem birliğinin başarısı

BOLİVYA HALKI 16 GÜN İÇİNDE FAŞİST DARBEYİ YERLE BIR ETTİ

Emperyalizmin sürekli darbelerle demokrasi savaşımlarını boğmaya çalıştığı Lâtin Amerika ülkelerinden Bolivya'da Kasım ayı içinde askeri-faşist bir darbe oldu. Ama 16 gün sonra darbe yerle bir edildi. Bolivya'da bu ilk darbe değil. Bolivya halkı 154 sene içinde böyle 200 darbe görmüş. 7 yıl da faşizmin çizmeleri altında inlemiş.

Ama Bolivya halkı bu koşullarda bile direnmesini bilmiş, baskılar altında işçi sınıfı partisinin önderliğinde anti-faşist, devrimci ve demokrasiden yana güçlerden oluşan Devrimci ve Halkçı Birlik cephesini kurmuş, ülkeden faşizmi kovmuştur. Eğer bugün darbeciler iktidardan uzaklaştırılmışlarsa bu utku Cephe sayesinde kazanılmıştır.

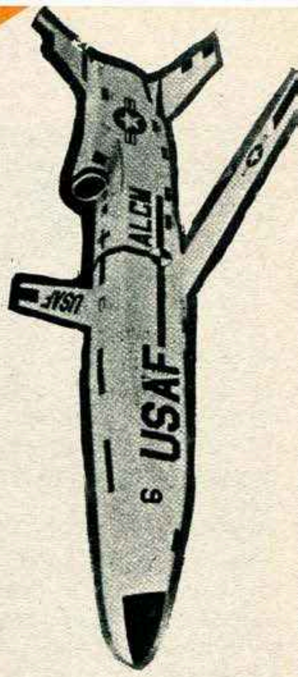
Darbeyi gerçekleştiren Albay Natuş ertesi gün ülkede sıkıyönetim ve sokağa çıkma yasağı ilân etmiş ve tüm basın üzerine sansür koymuştur. Ülkede tüm demokratik haklar kısıtlanmıştır. Bunun üzerine Bolivya İşçi Konfederasyonu darbeye karşı çıkarak genel grev çağrısında bulunmuş ve derhal uygulanmaya geçilmiştir. Politik partilerin büyük çoğunluğu, kilise, demokratik örgütler ve ordudaki ilerici subaylar genel grevi desteklemişlerdir. Cephenin önderliğinde yığın eylemleri başlatılmış, darbeye karşı ordu birlikleri Natuş'un karargâhına saldırmışlardır. Bunun üzerine Natuş'a bağlı ordu birlikleri ile darbeye karşı çıkan halk kitleleri arasında çarpışmalar başlamıştır. Halkın üzerine tanklarla, uçaklarla bombalar yağdırılmış, çarpışmalarda binlerce kişi ölmüştür. Ama halk kitlelerinin direnmesi son bulmamış, genel greve son verilmemiş, yığın eylemleri daha da yoğunlaştırılmıştır. Ve 16. günün sonunda Albay Natuş iktidarı Ulusal Kogre'nin isteği üzerine ulusal demokratik sol güçlerin desteklediği Lidia Gueiler'e bırakmak zorunda kalmıştır. Lidia Gueiler bir kadındır ve Lâtin Amerika'da ikinci kadın devlet başkanıdır.

Bolivya halkının bu utkusu ülkede gerçekleştirilen eylem ve cephe birliğinin bir sonucudur. Yine Bolivya halkı hem kendi ülkesindeki hem faşizmin egemen olduğu veya tırmandığı diğer ülkelerdeki halkların savaşımlarından dersler çıkarmasını bilmiştir. Edindiği deneyimleri değerlendirebilmiş, bu da bugün Bolivya'da demokrasinin korunmasına önemli katkılarda bulunmuştur.

Bolivya halkının eylem ve cephe birliğinin kazanımları hem ülkemize, hem de emperyalizme bağımlı tüm ülke halklarına örnek olacaktır.

Amerika'nın Pershing 2 ve Cruise

ÖLÜM FÜZELERİNE HAYIR

EMPERYALİZM ÖLÜM FÜZELERİ İLE YİNE KARŞIMIZDA

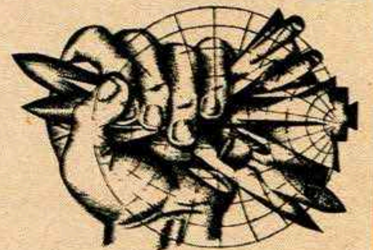
Halkımız **Amerikancı 3. MC'nin** ağır baskılı günleri için savaşıma hazırlanırken yeni bir tehlike ile karşı karşıya geldi. Bu öyle bir tehlike ki bütün güncel savaşım hedeflerinin önüne geçiyor. Bu tehlike yalnızca halkımızı değil, bütün insanlığı tehdit ediyor. Bugün hem Türkiye hem dünya barışsever güçleri öncelikle bu tehlikenin karşısına dikiliyor. Bu yolda kampanya başlatıyorlar.

DÜN NÖTRON BOMBASININ YAPIMINI DURDURAN GÜÇLER ŞİMDİ DE ÖLÜM FÜZELERİNE HAYIR DİYOR.

Dünya barış güçlerinin ardıcıl savaşımı, Amerika'nın icadı, sadece canlıları yok edecek olan Nötron bombasının yapımını durdurmuştu. Amerika bu insan canavarını yapmaya cesaret edemedi. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere dünya barış güçlerinin zorlaması ile stratejik silahları sınırlandırarak silahsızlanmayı hedefleyen SALT II anlaşmasını imzalamak zorunda kaldı.

Ama saldırganlığından vazgeçmedi. Bu kez yeni atom füzelerini Avrupa'ya yerleştirmeye çalışıyor. Bu füzelerin adı Pershing (Perşing) ve Cruise (Krüyz) dür. Sahibi yine Amerika ve NATO'dur. Füzelerin özelliği cok alçaktan uçarak, Batı Avrupa ülkelerinden ateşlendiğinde Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı ülkelerinin yani sosyalist ülkelerin topraklarını vurabilecek kadar uzun menzilli olmasıdır.

AVRUPA'DA VE TÜRKİYE'DE ÖLÜM FÜZELERİNE YER YOK!
YENİ SAVAŞ HARCAMALARINA HAYIR!

DEMOKRASİ SAVAŞIMI DAHA DA HIZLANMALIDIR

Talip Öztürk öldü. Demokrasi savaşımının, öğretmen hareketinin yiğit savaşçısı öldürüldü. Yığınların bildiği, sevdiği, bilinç dolu, yürekli bir önderdi o. Yolunu işçi sınıfının yolu bellemişti. Faşist terör artık daha açık hedefler seçiyor. İşçi sınıfının yolunda yürüyen en bilinçli, en inançlı, en kararlı kişileri boy hedefi yapıyor. Faşizme karşı olan, demokrat, ilerici, etkin kişileri kurşunluyor, öldürüyor. İşte Profesör Ümit Yaşar Doğanay.

Demokratik örgütler üst üste kapatılıyor. İKD'nin faaliyeti yasaklanmıştı. TÜS-DER kapatılmıştı. Şimdi gençlerin savaşkan örgütü İGD kapatıldı. TÖB-DER yöneticileri tutuklandı. Amaç belli. Yöneticilerini tutuklayıp, örgütleri işlemez hale getirmek. Bu da burjuvazinin başka bir taktiği.

Düşünceye daha sağlam kilitler vurmak istiyor. Politika Gazetesi Genel Yayın Müdürü Aydın Engin ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Tamer Kayaş tutuklandı. «Toplumda Kadının Rolü Üzerine» adlı kitabı yayınladı diye Ürün Dergisi eski sorumlu yazı işleri müdürlerinden Selçuk Uzun tutuklandı.

Bütün bunlar Demirel'in 3. MC'yi kurmasıyla başlayan yeni baskılardır. Baskılar bir kat daha artacaktır. Çünkü Demirel'in 3. MC'si tekellerin, holdinglerin, yani en kodaman parababalarının temsilcisidir. 3. MC faşizmi özleyenlerin temsilcisidir.

Demirel'in programını kimlerin desteklediğine bakın. Narinler, Koçlar, Sabancılar, sermayedarların örgütleri destekliyorlar. En gerici diğer partiler MHP, CGP, DP, MSP açık destek verdiler. CHP üst yönetimi ise dolaylı destek politikası uyguluyor.

Elbette destekleyecekler. Çünkü Demirel'in programı ülkemizi yabancı tekellere, emperyalizme daha sıkı bağlamayı hedefliyor. Daha fazla dış borçlanmaya gidecekler, halkımızın sırtındaki borç yükünü daha da artıracaklar. Yalnız bu da değil. Ülkemizi emperyalizmin silah deposu yapacaklar. Dünya barışını baltalamada Türkiye'nin rolünü artıracaklar.

Bugünlerde dünya barış güçleri, ABD emperyalizminin silahlanmayı hızlandırmak, barışı kundaklamak için Avrupa'ya yeni ve etkili füzeler yerleştirme girişimine karşı sesini yükseltiyor. Barış kampanyası açıyor. Bu füzeler ülkemize de yerleştirilebilir. Tehlike hem dünya ölçüsünde, hem ülkemiz için çok ciddidir.

Demirel'in programı, içte devletin tüm olanaklarını tekelleri daha çok zengin etmede kullanacağını açıklıyor. Bunun için grevleri engelleyecek, sendikal savaşımı kırmak için alabildiğine yükleneceklerdir.

Tek cümleyle 3. MC döneminde emperyalist bağımlılık, baskı ve sömürü artacaktır.

Demirel'in 3. MC'si bunu gerçekleştirebilmek için emekçi halkımızın, işçilerin, ilerici-devrimci güçlerin savaşımını daha etkili biçimde durdurmayı planlıyor. Yeni ve gerici nitelikte anti-demokratik yasalar hazırlıyor.

Sıkıyönetim yetmedi. DGM ve bir dizi baskı yasaları çıkarmak istiyorlar. Düşünceyi, daha iyi yaşamak için savaşımı boğmak istiyorlar.

Ama boşuna... 3. MC'de zayıftır. Ekonomik bunalım öylesine derin, emperyalizm ve tekellerin istekleri öylesine büyük ki bunları 3. MC de çözemez. Bunu bildiği için de saldırıyor, saldıracak.

Halkımızın savaşımı da yükseliyor. En önemlisi başta sendikal hareket olmak üzere ilerici güçler son günlerde eylem birliği yolunda başarılı adımlar atıyorlar. İşte TİP-TSİP ve Birlik Dayanışma'nın Barış Kampanyası için gerçekleştirdikleri eylem birliği. İşte Maden-İş, Otomobil-İş ve Hür-Cam İş, Kristal-İş sendikalarının eylem birliği, Türk-İş'e bağlı 13 sendikanın açıklamaları. Örgütleri kapatılan ilerici kadınlar susmuyor, ilerici gençler yılmıyor. Üst üste kampanyalar düzenleniyor. Öğretmenler, memurlar savaşımı sürdürüyor.

Düşman belli, oyunlar açık, görevlerimiz de öyle.

ABD emperyalizminin yeni saldırısına karşı barış kampanyası için,

Amerikancı 3. MC'ye, faşist terör ve artan faşizm tehlikesine karşı,

Daha geniş ve kalıcı EYLEM BİRLİĞİ ve daha etkin yığın eylemleri için, GÖREV BAŞINA..

BU PROGRAM KİME YARAYACAK

Hükümet Programı	TİSK'in (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) Programı
1 — Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulacak.	1 — Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulsun.
2 — Sıkıyönetim hiç bir tesir altında kalmadan sürecek.	2 — Sıkıyönetim müdahalesi devam etsin.
3 — Fevkalâde Haller Kanunu çıkarılacak	3 — Yeni baskı yasaları derhal çıksın.
4 — Toplantı, gösteri ve mitingler yasaklanacak.	4 — Toplantı, gösteri ve mitingler yasaklansın.
5 — Dernek ve sendikalar politikaya karışırsa kapatılacak.	5 — Dernek ve sendikalar politikaya karışırsa kapatılsın.
6 — Devlet memurları kadrosu siyasi amaçlı militanlardan arındırılacak.	6 — Devlet memurları kadrosunun siyasi amaçlı militanlardan arındırılması gerekir.
7 — Kalkınmada yabancı sermayeden yararlanılacak.	7 — Kalkınmada yabancı sermayeden yararlanılsın.
8 — AET ve benzeri kuruluşlarla ilişkiler yeniden düzenlenecek.	8 — AET ve benzeri kuruluşlarla ilişkiler yeniden düzenlensin.

POLİTİKA GAZETESİ ÜZERİNDEKİ BASKILAR TUTUKLAMALARLA SÜRÜYOR

Politika Gazetesi Genel Yayın Müdürü Aydın Engin 142. maddeye aykırı yazı yazdığı, Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Tamer Kayaş da Politika'da 6-7 Kasım tarihlerinde Ekim Devrimi ve Seçimlerle ilgili yayınlanan 2 yazıdan dolayı tutuklandılar.

ÜRUN DERGİSİ ESKİ SORUMLU MÜDÜRÜ SELÇUK UZUN TUTUKLANDI

Selçuk Uzun, Lenin'in «Toplumda Kadının Rolü Üzerine» adlı kitabı yayınladığı gerekçesi ile mahkûm oldu. Parababaları sadece ilerici kadın hareketinden değil artık bunun önemini belirten kitaplardan bile ürker oldular.

Uzun, bu kitap yüzünden 7,5 yıl hapse mahkûm oldu. Ayrıca çeşitli kitapları yayınlandığı için de 100 yıla yakın da hapsi isteniyor.

İLERİCİ GENÇLİĞİN SAVAŞKAN ÖRGÜTÜ İGD KAPATILDI

6 Kasım günü Türkiye ilerici gençliğinin savaşkan örgütü İGD kapatıldı.

1976 yılında kurulan İGD, kısa zamanda eriştiği 55 şube, toplam 124 örgütü ve 50 bine yakın üyesiyle gençliğin doğru ilkelerle örgütlenen biricik yığınsal örgütü olduğunu kanıtladı. İşçi-köylü-öğrenci gençliğin birliğini güçlendirdi. Gençlik içinde derin kökler saldı.

İGD, gençliğin anti-emperyalist, anti-tekel, anti-şoven eylem birliğinin sağlanması, giderek tüm ilerici demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğinin sağlanmasını kendine birincil görev saydı.

Can güvenliğinin sağlanması için yığınsal örgütlenme, özerk ve demokratik üniversite, ulusal, demokratik ve halkçı eğitim sistemini yaşama geçirmek için ardıcıl savaştı. Öğrencilerin yönetime katılması, kitap ve teksir sorununda sömürünün ve yoksullukların kırılması, kredi ve yurt sorununun çözümü gibi taleplerle yola çıkan İGD, bu talepler için savaşımı demokrasi savaşımı ile ördü. «Yolumuz işçi sınıfının yoludur.» belgisini kendine kılavuz edindi.

Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu ve Uluslararası Öğrenciler Birliği'ne üye olan İGD, saygınlığını uluslararası planda da duyurdu.

İGD gibi böylesi yığınsal ve güçlü bir örgütün kapatılması, işçi sınıfının başını çektiği demokrasi savaşımının zayıflamasını, demokrasi güçlerinin bölünmesini özleyen gerici, faşist güçleri sevindirecektir.

Ama sevinmesinler. İlerici gençlik hareketi verdikleri yüzlerce şehite ve tüm baskılara rağmen yaşayacaktır.

BAYRAMPAŞA KATLİAMININ ACISINI YAŞAYANLAR SORUYOR:

«BUNLARI YAPANLAR İNSAN MI?»

«Arkadaşlarla kahvede kâğıt oynuyorduk ki içeriye 5 kişi girdi. Biri kapıda beklerken diğerleri ayağa kalkmamızı ve bir tarafa toplanmamızı söylediler. Kahveyi soyacaklarını zannettik, sıraya girdik. Birden silahlar ölüm kusmaya başladı. Arkadaşlarım tek tek yere yıkılıyorlardı. Duvara çarpan bir kurşun bacağıma saplandı. Hastaneye kaldırıldık.»

Kurban Bayramından birkaç gün önce Bayrampaşa'da meydana gelen faşist katliamda hayatını yitirenlerin ailelerine başsağlığı ziyaretine gittiğimde bir işçi böyle anlatıyordu olayı.

Ahmet Sakarbaş'ın annesi şöyle diyor:

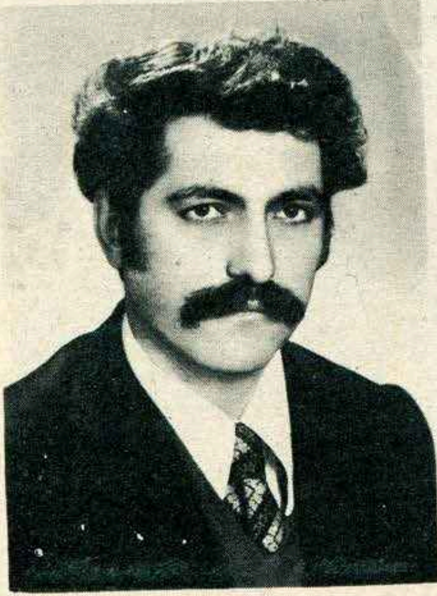
«Olay gecesi saat 7.30'da kocamın haykırışlarıyla cama fırladım. Ne oluyor dememe kalmadan kocamın sokak ortasında oğlum gitti diye ağlamasından çok büyük bir felâket olduğunu anladım. Ailece çoluk çocuk kahveye koştuğumuzda çok feci bir manzarayla karşılaştık. Oğlumu hemen hastaneye kaldırmışlardı. Hastaneye koştuğumuzda öldüğünü öğrendik. Benim oğlum siyasetle uğraşmazdı. İşçiydi. Yoksa suçu işçi olması mıydı, onun için mi vurdular oğlumu? Neden hep fakir ve işçilerin oturduğu semtlerde oluyor böyle şeyler, ne istiyorlar bizden?»

Eşi hâlâ olayın etkisinden kurtulamamış. **«Neden, neden?»** diye soruyor ağlarken. **«Bunları yapanlar, katiller nasıl bu kadar rahatlıkla masum insanları katledip ellerini kollarını sallayarak kaçıyorlar. Üç çocuğum yetim kaldı. Kendim yeni çalışmaya başlamıştım, zar zor geçiniyorduk. Zaten sıkıntıyla geçen hayatımızı zehir ettiler. Ne zaman bitecek bu cinayetler?»**

Aynı katliamda ölen Maden-İş üyesi Ramazan Uçar'ın ailesi de aynı perişan durumda. Hepsi soruyor: **«Bunları yapanlar insan olabilir mi? Neden yakalamıyorlar katilleri, daha ne bekliyorlar? Yetmedi mi bu kadar insanın öldüğü? Faşistler ellerini kollarını sallayarak gezecekler mi böyle?»**

Bizce en iyisi, kalkmak, yeter artık, demektir,
vaz geçmemek için kırıntısından bile yaşamanın,
karşı çıkmaktır var gücümüzle acıyı doğuranlara,
yaşanır hale getirmektir bütün insanlara dünyayı.

BRECHT

«ONBİNLERCE ÖĞRETMENİN BİLİNCİNDE, İNANCINDA, SINIF KİNİNDE YAŞIYORSUN»

Türkiye öğretmen hareketinin seçkin önderlerinden Talip Öztürk'ü kavga arkadaşları bu sözlerle uğurluyorlardı.

16 Kasım günü demokrasi hareketi yılmaz bir savaş erini daha yitirdi. Bugüne kadar binlerce ilericiye, devrimciye yönelen faşist-gerici güçlerin kiralık namluları bu kez de Talip Öztürk'e çevrilmişti. Onun seçilmesi bir rastlantı değildi elbet.

yiğit arkadaşımız Talip Öztürk'ü unutmayacağız

Talip hoca'yı uğurlamaya çocukları da gelmişti...

Niye ağlıyorsunuz? Babam burada olsa size kızardı. O, devrimciler ölmez, içimizde yaşarlar, derdi...»

Talip Öztürk, «Yolumuz işçi sınıfının yoludur.» diyen ve demokratik öğretmen hareketinin önderlerinden biriydi. Demokratik eğitim için savaşımı daha 1970 öncesinde başlamıştı. O dönemde Türkiye Öğretmenler Sendikası'nda çalışıyordu. 12 Mart'ta TÖS'ün kapatılmasından sonra ise TÖB-DER'in ilk kurucuları arasında yer aldı. TÖB-DER İstanbul Şubesi'nin Başkanlığını yaptı ve son genel kurulda Birlik-Dayanışma grubunun genel başkan adayı oldu.

Talip Öztürk kararlı bir barış savaşçısıydı da. 1977'de kurulan Barış Derneği'nin kurucuları arasında yer aldı. Faşist güçlerce katledilmesi üzerine Dünya Barış Konseyi'nin çektiği başsağlığı ve kınama telgrafı bu yiğit devrimcinin uluslararası saygınlığını gösteriyor.

Cenazesi onun kişiliğine ve onurlu savaşımına lâyık olacak bir şekilde kaldırıldı. Onbinlerce ışçı, emekçi, öğretmen, öğrenci onu son kez uğurlamak için, acılarını yüreklerine gömerek, sınıf kinlerini bir kez daha haykırmak için koştular. Binlerce kadın çocuklarıyla birlikte yürüdüler. Cenaze töreni yığınsal bir anti-faşist gösteriye dönüştü. Demokrasi hareketi seçkin bir önderini kaybetti. Ama onun anısı ve bilinçli kavgası milyonların savaş bayrağında dalgalanacak, hesabı sorulacak.

Onu unutmayacağız.

Uzun zamandır dergimizde yayınladığımız çizgi öykülerimizi resimleyen dost sanatçı YILDIZ CIBIROĞLU'nu tanıtmak istiyoruz. Yıldız Cıbıroğlu evli ve bir oğlu var. Yaşamını çizgi film, resim ve çeşitli grafik çalışmaları yaparak kazanıyor. Ayrıca çocuk kitapları da resimliyor. Biz kendisine temel uğraşı olan çizgi filmler konusunda görüşünü sorduk.

bir dost sanatçı yıldız cıbıroğlu

S Ülkemiz televizyonunda gösterilen çizgi filmler diğer türlerde de olduğu gibi çoğunlukla yabancı. Bu filmler için düşünceleriniz nelerdir?

Teknik açıdan elbette belirli bir düzeydeler. Fakat artık hepimizin bildiği gibi, bu yabancı ürünler emperyalist ve kapitalist sistemin çıkarlarına uygundur. Ve bu sistemin sürekliliğini sağlamak için en ince ayrıntılarına dek önceden planlanmıştır.

İşte seyrettiğimiz çizgi filmlerin diğer filmlerde de gördüğümüz ortak özellikleri bu gereksinimlere göre biçimlenirler. Bu ortak özelliklerden sadece birkaç tanesine örnek olarak şunları sayabiliriz :

— Aileleri gibi işçi çocukları da ekrana gelmez. Bu çocukların beslenme, sağlık, eğitim ve oyun sorunlarını içeren yaşamları, arkadaşlıkları anlatılmaz. Yoksul çocuklar içinde ancak köylü olanlar az da olsa ekranda gösterilebilirler.

— Çocuklar ve gençler kendilerini filmlerdeki kahramanlarla özdeşleştirirler. Ne yazık ki bu kahramanlar hiç de saygın kişiler değillerdir. İş üretmeyen, yiyip içen, eğlenen katiller, hırsızlar ve hafif kadınlar... Hepsi de başkalarının sırtından geçinen, onursuz tüketiciler.

Cıbıroğlu'nun Nasrettin Hoca filminin tipleri

— Filmlerde kültür düzeyi bilerek düşük tutulur. Sermayenin istemlerine göre, toplumda çoğunluğun kültür düzeyi reklamları okuyacak kadar olmalıdır.

— Hemen her filmde şiddet ve saldırganlığa yer verilir. Suç işleme türleri, teknikleri konusunda en ince ayrıntılarına dek bilgi verilir. Toplum teröre hazırlanır; gençler suça özendirilerek, diğer kişiler pasif bir seyirci haline getirilerek...

S Ülkemiz TV'sinde gördüğümüz ve gelişmiş Batı ülkelerinde üretilen bu filmlerin çocuklarımıza ve toplumumuza zararlı olduğu açık. Eğer devlet, çocuklar için TV'de yerli üretimi desteklerse bu tür sorunlar çözümlenmiş olur mu?

Bu, devletin kimin yanında yer alacağına bağlıdır. Devlet, toplumun çıkarları yanında mı yer alacaktır, yoksa sermayenin çıkarları yanında mı?

Bu yalnız biz çizgi film üreticilerinin sorunu değildir, asıl toplumumuzun sorunudur. Bu soruna toplumla birlikte sahip çıkmamız gerekir. TV'deki programların çocuklarımıza, gençlerimize, yetişkinlerimize verdiği zararlar, onların gerçekte kimlere hizmet ettiği usanmadan yazılmalı, anlatılmalı, böyle bir kampanyaya toplumda çoğunluğun katılması sağlanmalıdır. Halk yazını ve sözlü anlatımı elimizin altında duran hazır malzemedir. Onları çağdaş düşünceye ve istemlere göre yeniden yorumlamak gerekir. Halk yazını ve sözlü anlatımı sinemaya uygulanmıştır, fakat bu uygulamalar sermayenin gereksinimlerine göre gerçekleştirilmiş, yozlaştırılmıştır. Çağdaş yorumla üretilenlerin ise halka ulaşması engellenmiştir. Toplumsal bilinçlenme ile bütün bu engellerin aşılacağına inanıyorum.

HAMİLELİKTE YAPILMASI GEREKLİ JİMNASTİKLER

Ülkemizde kadınların büyük bir çoğunluğu hamilelikleri sırasında doktor kontrolundan geçmezler. Ancak doğum sırasında hastaneye giderler. Büyük bir kısmı ise evlerinde kendi kendilerine, ya da bir ebe yardımıyla doğururlar. Bu da pek çok kadının doğum sırasında ölmesine, çocuklarının sakatlanmasına neden olur.

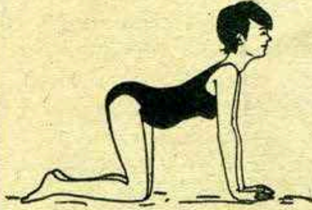
Oysa sosyalist ülkelerde hamile kadınların ve doğacak çocukların doğum öncesi sağlık kontrolları ZORUNLU ve BEDAVADIR. Hastaneye gelemeyecek durumda olanların evlerine doktor gönderilir. Bunların yanı sıra doğumun kolay ve ağrısız olması için bazı metodlar uygulanır. İlk kez Sovyetler Birliği'nde bulunan bu yöntemler, bugün tüm Batı ülkelerinde de uygulanmaktadır.

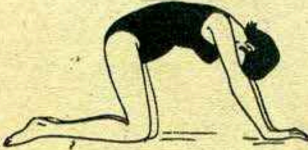
Hamileliğin 4. ayından sonra yapılması gereken nefes hareketleri ve jimnastikler doğum sırasında kasların hareketini kolaylaştırmakta ve bebeğe bol oksijen gitmesini sağlamaktadır. Bu nedenle doğum daha kolay ve az ağrılı olmaktadır. Sağlıklı bir doğuma yardımcı olmak amacıyla bu hareketlerden bazılarını resimlerle veriyoruz.

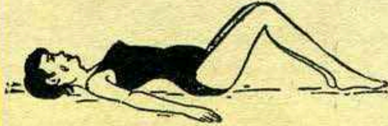
Günlük hayatta doğuma yardım eden hareketler.

Bel adalelerini çalıştırmak için talimler.

Günlük hayatta doğuma yardım eden hareketler.

Dört ayak üzeri yer silmek.

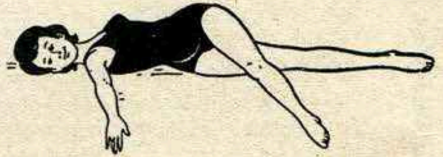
Çömelerek çiçek toplamak.

Bağdaş kurarak oturmak.

Havsala (perine) adalelerini çalıştırma talimleri.

Sırt üstü yatmış vaziyette, dik olarak kaldırılan bacak, düz olarak bükülmeden aksi yöne, bükülmeden, yere temas edinceye kadar yatırılır. Omuzlar ve sırt yere yapışık tutulmalıdır. Bu hareket her iki bacak ile ayrı ayrı tekrar edilir.

nefes hareketleri

dostlardan mektup

ÇOK DÜZENLİ BİR ÖĞRETMEN

Kadınların Sesi Dergisi
Sayın Yazı İşleri Müdürü

Ben Kırıkkaleli bir anayım. Okumam yazmam olmadığı için bu mektubu arkadaşıma yazdırıyorum. Gazetemiz Kadınların Sesi'ni arkadaşlarım ya da yeğenlerim okuyor bana.

Bu sene oğlum ilkokula başladı. Kırıkkale'nin Mustafa Necati İlkokuluna. Okula başlayalı 3000 lirayı aşkın masraf ettik. Öğretmen **«Ben düzenli bir öğretmenim»** diyor her gün bir şeyler istiyor. Masalara örtü istiyor. Çocukların hepsinin bardağı bir olsun, peçeteleri beyaz olsun istiyor. Kız çocuklarının hepsi külotlu çorap giysin istiyor.

Bu masrafları bu hayat pahalılığında nasıl karşılayalım? Ben karşılasam komşum karşılayamıyor. Bunlar da yetmezmiş gibi çocuklara **«Hepiniz birer şişe kolonya getirin ,sınıfa misafir gelince dökeceğim»** diyor. Bir şişe kolonya en az 100 lira. Eğer benim fazladan 100 liram olsa çocuğuma et alıp yedirirrim. Ben birkaç kere okula gittim. Ne kolonya döktü ne de gördüm. Belki de eve götürüyor.

Kırıkkale emekçilerinin yoğunlukta olduğu bir yer. Bunu öğretmenlerin dahaçok düşünmesi lâzım. Bizleri karşılayamayacağımız masraflar için sıkıştırmasınlar. Çocuklarımızın boynu arkadaşlarının yanında bükük kalmasın. Elbette bütün öğretmenler böyle değildir amcı bu yazımı gazetemizde yayınlar sanız bizimki gibi öğretmenler okur da belki yaptıklarından vazgeçer. Hepinize sonsuz selam ve sevgileri iletirim.

N. Yapıcı
Kırıkkale

Beşyüzevler'deki sefalet : SUSUZLUK

Kadınların Sesi Gazetesine,

Ben sizlere oturduğum semtin sorunlarından bahsetmek istiyorum. Oturduğum semt İstanbul'un epey dışında, işçi ve emekçilerin yoğun olduğu Beşyüzevler semtidir. Ulaşım durumu çok kötüdür. 20 dakikalık yere gitmek için 1 saat araba beklemek gerekir. Ama en önemli sorunumuz su sorunudur. Evlerden bazılarında su tesisatı var, çoğunda yok. Zaten tesisat olsun olmasın hiç bir yararı yok. Çünkü sular akmıyor. Haftada bir gün sokak çeşmelerine su geliyor gelmesine ama o gün çeşmenin halini, insanların birbirleriyle kavga etmelerini görseniz bir daha oradan geçmek istemezsiniz. Herkes evinde ne kadar bidon varsa hepsini çeşmeye getiriyor. Haklılar da. Çünkü bir hafta o suyla idare etmek zorundalar.

Niçin bu insanlar bu kadar sefalete itilmiş, niçin önem verilmiyor, görmemezlikten geliniyor? İnsanlar birbirlerine düşman gibi bakıyorlar. Oysa ki sorun hepimizin ortak sorunu. Çeşme başında kadınlarla konuşuyoruz, su sorunumuzun halledilmesi için birlikte belediyeye gidelim diyoruz. Ama birkaç kişi gitmişiz ne fayda eder? Hep birlikte gidelim ki çok olduğumuzu görünce sorunumuzun çözümü için belki uğraşırlar.

Bir de Ataköy'ü, Yeşilköy'ü düşünün. Adı köy güya ama sokaklarında bir tek çeşme bile göremezsiniz. Çünkü herkesin evinde suyu şakır şakır akıyor. Üstelik bırakın soğuk suyu ,sıcak suları bile gece gündüz akıyor. Neden bu insanlara önem veriliyor da Beşyüzevler ve bunun gibi birçok işçi, emekçinin oturduğu semtler unutuluyor. Evet biri zengin, biri fakir. Çünkü zengin fakirin sırtından zengin, fakir zenginin yüzünden fakir.

Not: Bu satırları yazdığım sırada Belediye • tarafından gerekçe gösterilmeksizin çeşmeler de kapatılmıştır.

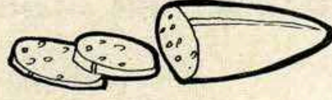
— Bulaşık yıkarken kaplardaki yağların kolaylıkla çıkması ve cam eşyanın parlaması için yıkama suyuna birkaç damla sirke koyun.

— Uzun seyahate çıkarken çiçeklerinizin solmaması için, içi su dolu bir şişeyi, saksıya başaşağı gömün. Gelince çiçeklerinizin solmadığını göreceksiniz.

— Bazı sebzeler ayıklandıktan sonra ellerde iz bırakır. Bu lekeyi çiğ patatesle ovarsanız çıkar.

— Bayat ekmekleri atmak istemiyorsanız, ufak ufak doğrayın. Kızgın yağda kızartın. İyice soğuduktan sonra ağzı kapalı bir kavanoza koyun. Daha sonra çorba ile birlikte yiyebilirsiniz.

— Yumurta size gerekli olmayan bir sırada kırılmışsa, birkaç gün ağzı kapalı bir kavanozda muhafaza edebilirsiniz.

— Yumurtayı haşlarken önceden suyun içine biraz tuz atarsanız yumurta kolay soyulur.

— Duvarlara geçici olarak afiş, resim yapıştırmak istiyorsanız, altlarına bir miktar diş macunu sürün. Macun tutkal

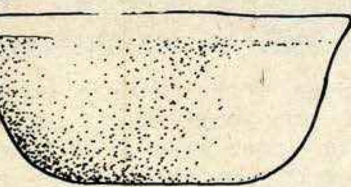

yerine geçecektir. Ayrıca kâğıdı çıkarttığınızda duvarı ıslak bezle silerseniz hiç bir iz kalmadığını göreceksiniz.

— Omlet ve benzeri yemekleri yaparken yumurtanın tavaya yapışmaması için yağı kızdırmadan önce tavaya tuz atalım.

BEYİN ÇORBASI

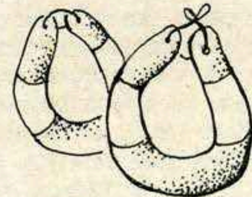
Bir adet dana beynini 1,5 litre suda haşlayın. Haşlanan beyni bir tahtanın üzerinde ezerek zarlarını ayıklayın (beynin zarını haşlamadan da soyabilirsiniz. Bunun için çiğ beyni soğuk suda bir süre bekletin. Şayet beyin tazeyse kolaylıkla zarının soyulduğunu göreceksiniz). Haşladığınız ve ezdiğiniz beyni yeniden haşladığınız suyun içine koyun.

Ayrı bir tavada 2 kaşık unu margarinle hafif pembeleşinceye kadar kızartın. Kızarmış una yarım kilo (bir kâse) yoğurt, yarım baş sarmısağı dövüp katın. Lâpa halinde ezin ve kaynayan beynin içine dökün. 1-2 taşım kaynattıktan sonra, indirin. Yerken içine limon da sıkılabilir.

EVDE PRATİK SUCUK NASIL YAPABİLİRSİNİZ?

Malzeme : 1 kg. kıyma, 2-3 baş sarmısak, tuz, karabiber, kimyon, köfte baharı, acı kırmızı biber veya arzuya göre yaprak kırmızı biber.

Yapılışı : Sarmısakları ayıklayıp dövün. Kıymanın içine koyun, diğer baharatları da katıp iyice yoğurun. Tabağın içine koyup ağzına bir şey örtün. Buzdolabında saklayın. Yiyeceğiniz zaman küçük köfteler yapıp kızartın. Böylece ucuz, sucukla aynı tatta, besleyici değerde bir yemek yemiş olursunuz.

27 KASIM AVRUPA'DA ÖLÜM FÜZELERİNE KARŞI SAVAŞIM GÜNÜ İLAN EDİLDİ

27 KASIM GÜNÜ FÜZELERE KARŞI TÜRKİYE BARIŞ GÜÇLERİ DE YIĞINSAL BİR KAMPANYA BAŞLATTILAR

Bu füzeleri yerleştirmekle Amerika ne istiyor?

- Salt II ile dünya halklarının geleceği için yaratılan elverişli koşulları yoketmek.
- Yeniden askeri üstünlük kazanmak.
- Silahlanmayı hızlandırmak.
- Gerginliği arttırmak.
- Yeniden soğuk savaş dönemini yaratarak, dünya barışını giderek yoketmek.

BU FÜZELER BATI AVRUPA'YA YERLEŞTİRİLİRSE NE OLUR?

En başta Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler bozulan yumuşama dengesini yeniden kurabilmek için savaş harcamalarına girecektir. Bu da:

1) Sosyalist ülkelerde ilerlemeyi engelleyerek halkın yaşam düzeyinin gelişmesini yavaşlatacaktır.

2) Bu harcamalar sosyalist ülkelerin gelişmekte olan ülkelere emperyalizme karşı ulusal kurtuluş savaşı veren ülkelere yardımını etkileyecektir.

Diğer yandan emperyalist ülkelerde,

1) Bütün ağır ekonomik kriz içine giren emperyalist ülkeler korkunç kârlar elde ederek bunalımlarını hafifleteceklerdir. Bu kâr en az 1 milyar dolardır.

2) Füze başlıkları için yapılan bu harcama ise hem Amerikan halkına, hem de NATO ülkeleri halklarına ağır vergiler, dış borçlar, yoksulluk, işsizlik baskıları getirecektir.

BU FÜZELERE KARŞI SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN ÖNERİLERİ NEDİR?

Batı Avrupa'da ABD'nin 3 bin nükleer füze atıcısı, 8 bin nükleer füze başlığı vardır. Böyle olmasına karşı Sovyetler Birliği Devlet Başkanı L. Brejnev salt dünya barışını, yumuşamayı korumak için şu önerilerde bulunmuştur:

1) Sovyetler Birliği Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki 20 bin Sovyet askerini ve 2 bin Sovyet tankını karşılıksız geri çekecektir Ve geri çekmeye başlamıştır.

2) Eğer Pershing ve Cruize füzeleri Batı Avrupa'ya yerleştirilmezse Sovyetler Birliği ülkenin batısındaki uzun menzilli füzelerinin bir bölümünü sökecektir.

3) Ve bu füzelerin üretimine karşı çıkan, kendi topraklarına yerleştirtmeyen ülkelere karşı nükleer silah kullanmayacaktır.

Dünya barış günlerini sevindiren bu öneriler emperyalist saldırganları telâşa düşürmekte gecikmedi. NATO ülkeleri şimdiden kendi aralarında füzelerin yerleştirilip yerleştirilmemesi konusunda çelişkilere düştüler.

BİR PERSHING FÜZE BAŞLIĞININ EN KÜÇÜĞÜ, HİROŞİMA'YA ATILAN BOMBANIN 30 KATI GÜCÜNDEDİR.

TÜRKİYE BU TEHLİKENİN DIŞINDA KALAMAYACAKTIR

Bu füzelerin yerleştirileceği ülkeler arasında ilk aşamada Türkiye'nin adı geçmiyorsa bu sadece bir aldatmacadır. Emperyalizmin çıkarları açısından önemli bir yerde bulunan Türkiye toprakları üzerinde bu füzeler bugün değilse yarın yükselmeye başlayacaktır. Hele Demirel'in 3. MC'sinde bu daha zahmetsizce olacaktır. Ve emperyalizm politik baskılarını daha da artıracaktır.

Bu füzeler nereye yerleştirilirse yerleştirilsin Türkiye bu harcamalardan nasibini alacaktır. NATO'nun en çok asker besleyen ülkelerinin içinde ilk sıralarda yer alan Türkiye, NATO'nun bu füzeler için yapacağı harcamalardan payına düşeni yerine getirecektir. Hatta bu füzelerin bazı parçalarının Türkiye'deki işbirlikçi tekelci burjuvaziye ürettirilmesi düşünülmektedir.

Bu da daha vergiler, çocuklarımızın lokmasından eksilmeler, daha az okul, daha az fabrika, daha az hastane demektir.

Bir örnek vermek gerekirse Türkiye'de 1977 yılında, iş sahası açacak sanayi yatırımları için harcanan paranın 2 katı askeri giderler için harcanmıştı. Bugün ise bu harcamalar 3 katına çıkacaktır.

SAVAŞIM GÜNCELDİR, ERTELENEMEZ

Barış savaşımı demokrasi savaşımı ile bir bütündür. Hedefleri aynıdır. Bundan dolayı barış için savaşım hedefleri, demokrasi savaşımına bağlı olarak zaman zaman öne çıkabilir. Bugün için bunun somut koşulları vardır.

İvedi olarak bu ölüm füzelerine karşı kampanyayı yükseltmeliyiz. Dünya barış güçleri ile birlikte savaşımı yükseltmeliyiz. Nötron Bombasını inine tıkan savaş gücümüzle yığınların arasına girmeliyiz. Bu savaşım için yığınları bilinçlendirmeli, örgütlemeliyiz.

Füzelere karşı savaşımı, emperyalizme, tekellere, faşist tırmanışa karşı yürüttüğümüz savaşımla,

NATO'DAN ÇIKILMASI - İKİLİ ANLAŞMALARIN YIRTILMASI İÇİN SAVAŞIMLA ÖRMELİYİZ.

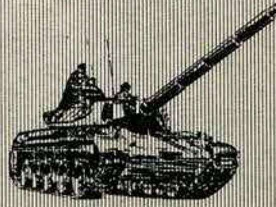
Bu savaşımı 3. MC'nin politikasına, MESS patronlarına, faşist teröre, sömürüye, pahalılığa, işsizliğe karşı savaşımla birleştirmeliyiz.

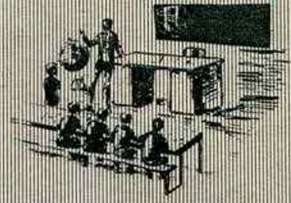
Yığınların sesini yükseltmeliyiz. Onları eyleme çekmeliyiz.

Bu savaşımı ileri demokratik düzen hedefi ile,

Eylem ve cephe birliği için savaşımla birleştirmeliyiz.

Yılmadan, kararlı, inançlı bir şekilde savaşımı yükseltmeliyiz.

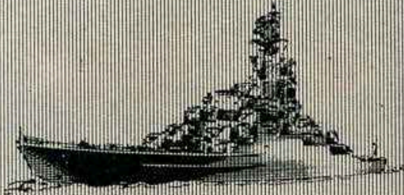

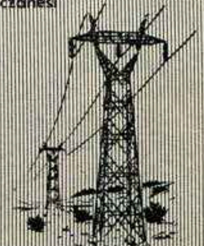
1 tank (500.000 dolar) = Herbiri 30'ar kişilik, 520 ilkokul sınıfının donatımı

1 sesten hızlı avcı uçağı (20 milyon dolar) = 40 000 köy eczanesi

1 destroyer (100 milyon dolar) = 13 kentin ve 9 milyon kadar insanın yaşadığı 19 kırsal yörenin elektriğe kavuşturulması

silahlanma neye maloluyor

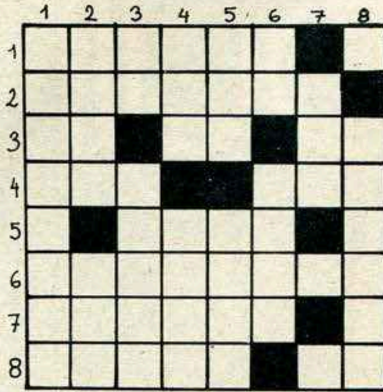
— FÜZE DEĞİL KREŞ - HASTANE - OKUL - İŞ İSTİYORUZ

1978 yılında Türkiye bütçesinden NATO silahlanmasına 53 milyar lira harcandı. Oysa bu parayla yurdumuzda:

— 10 tane sulama merkezi
— 3 tane elektrik santralı
— 50 tane merkezi içme suyu ve kanalizasyon tesisi
— 35 tane irili-ufaklı fabrika yapılabilirdi.

Bunlar yalnızca bir yılda yitirdiklerimiz. Ülkemizin NATO'ya 27 yıldır bu harcamaları yaptığını düşünürsek, gerisini siz hesaplayın.

bulmaca

SOLDAN SAGA :

1 — Sermayenin kanlı diktatörlüğü, 2 — Toplumda üretim ilişkilerinin tümüne verilen ad (tersi), 3 — Litrenin kısa yazılışı, Utanma, Posta Kutusu, 4 — Eski dilde mavi (tersi), Yalan (tersi), 5 — Cüretkâr, 6 — Şiddet eylemcisi, 7 — Bir nesneyi diğerlerinden ayıran, bellilik, 8 — Sert deri, asker.

YUKARDAN AŞAĞI :

1 — ABD'nin Ortadoğu'daki jandarması İsrail tarafından yurtlarından edilen ve kamplarda yaşamak zorunda bırakılan halkın adı, 2 — Fırlatma (tersi), Birbirinin aynı, 3 — 78 yılı sonunda faşistlerin soykırım uyguladıkları ve hâlâ duruşmaları süren olayın geçtiği bir kentimiz, 4 — Birden (tersi), Gelenek, 5 — Kolay olmayan, Hayvan otlağı (tersi), 6 — Bağıt, 7 — Çamaşırları ona asarız (tersi), 8 — Yanardağ ağzı.

CEVAPLAR

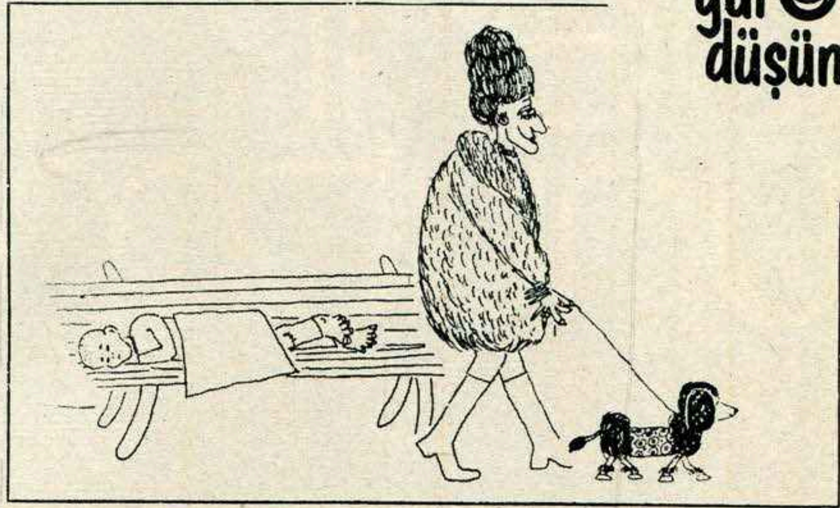
SOLDAN SAĞA :

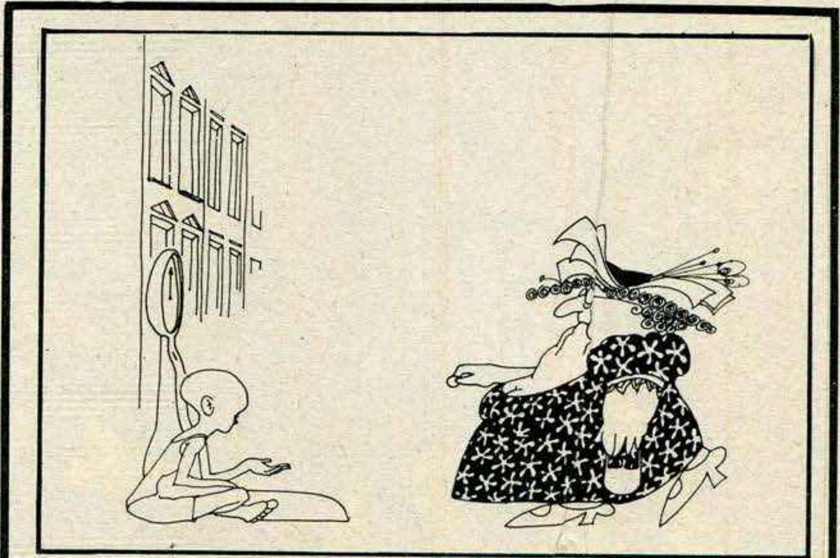
1 — Faşizm, 2 — imonokE, 3 — LT, Ar, PK, 4 — iaM, aiR, 5 — Atak, 6 — Terörist, 7 — İşaret, 8 — nişeM, Er.

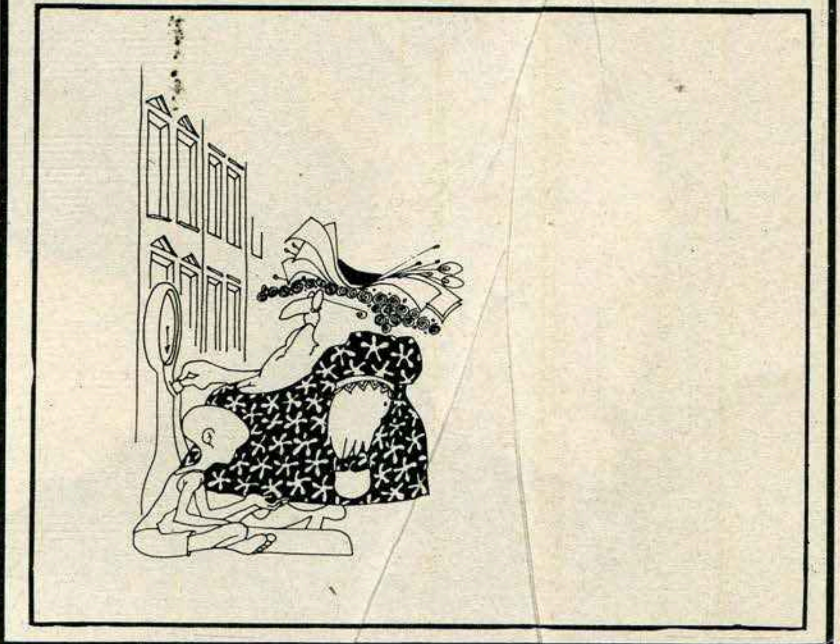
YUKARDAN AŞAĞI :

1 — Filistin, 2 — amtA, Eşi, 3 — So. Maraş, 4 — inA, Töre, 5 — Zor, areM, 6 — Akit, 7 — epi, 8 — Krater.

gül düşün

beni unutmayın

79 ÇOCUK YILI